

ДРЖАВНА
РЕВИЗОРСКА
ИНСТИТУЦИЈА

ИЗВЕШТАЈ
О РЕВИЗИЈИ СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА
Управљање
индустријским отпадним водама

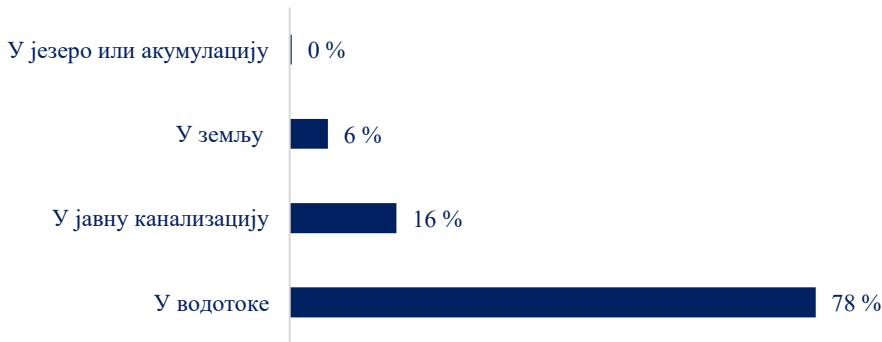
Број: 400-297/2022-06/41
Београд, 15. децембар 2022. године

Потребно је унапредити систем управљања индустријским отпадним водама кроз ефикаснији надзор и контролу, као и предузимањем активности како би се отпадне воде испуштале након пречишћавања

Највећи загађивачи вода у Републици Србији јесу индустријске и комуналне отпадне воде које се испуштају директно у водотоке, без претходног третмана, при чему индустријске отпадне воде могу бити нарочито опасне због токсичних материја које потенцијално садрже.

Испуштене индустријске отпадне воде (у %) у 2020. години према подацима РЗС по типу пријемника

У Републици Србији нису донета сва планска документа у области управљања водама, што указује на то да нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања отпадним водама. Савет за воде није основан, док Национална конференција за воде у ревидираном периоду није предузимала активности ради праћења реализације Стратегије управљања водама и није давала предлоге за побољшање учешћа јавности у процесу планирања, доношења одлука и контроле њиховог спровођења. Републичка дирекција за воде није успоставила јединствен водни информациони систем ради класификовања вода, праћења и унапређења водног режима, планирања развоја водних система и управљања водама.

Индустријским отпадним водама није се у довољној мери управљало на ефикасан начин јер привредни субјекти нису вршили континуирано испитивање квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент и у значајној мери нису изграђена постројења за третман отпадних вода па се највише непречишћених отпадних вода испусти у водотоке.

ЈП Електропривреда Србије није реализовало пројекат изградње постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б, што за последицу има да се отпадне воде испуштају без пречишћавања у реку Саву, што представља ризик по животну средину. ЈП Електропривреда Србије – Тент А није извршило замену старе технологије хидрауличног транспорта „ретке“ суспензије пепела и воде, технологијом којом би се смањило загађење вода. ЈП Електропривреда Србије – Тент А и Тент Б у ревидираном периоду није континуирано испитивало параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент.

Успостављени су надзор и контрола над посредним загађењем вода, док је над непосредним загађењем вода потребно унапређење истих, доношењем, изменом и спровођењем прописа, као и унапређење надзора над привредним субјектима који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе. Министарство заштите животне средине је издавало решења обвезницима плаћања накнаде за посредно загађивање вода,

док се издавање решења за непосредно загађивање вода не врши очекиваном динамиком, обвезници су подносили примедбе на висину накнаде, услед чега је министарство поднело предлог за измену Закона о накнадама за коришћење јавних добара. Водна инспекција Републичке дирекције за воде није у довољној мери вршила надзор над управљањем отпадним водама јер постоје привредни субјекти који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе.

Државна ревизорска институција је након спроведене ревизије, дала субјектима ревизије следеће препоруке:

- ➔ Министарство заштите животне средине да донесе подзаконски акт у складу са Законом о накнадама за коришћење јавних добара којим се прописује садржина годишњег извештаја који обвезници накнаде за непосредно загађивање вода достављају Агенцији као и изглед обрасца и начин његовог достављања.
- ➔ Републичка дирекција за воде да предузме активности како би се донео план управљања водама као и план заштите вода од загађивања.
- ➔ Агенција за заштиту животне средине да успостави и примењује писане процедуре ради контроле достављања и контроле тачности достављених података у НРИЗ који се односе на посредно и непосредно загађивање вода.
- ➔ ЈП „Електропривреда Србије“ да настави активности на изградњи постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б ради обезбеђивања одговарајућег пречишћавања отпадних вода, у циљу достизање граничних вредности емисије загађујућих материја у воде.

Садржај

Скраћенице и термини	5
I Резиме и препоруке	6
II Увод	9
<hr/>	
1. Проблем	9
2. Циљ ревизије	9
3. Ревизорска питања	9
4. Обим и ограничења ревизије	10
5. Методологија у поступку рада	11
<hr/>	
III Опис предмета ревизије	12
<hr/>	
1. Појам	12
2. Законодавни и институционални оквир	13
3. Опште информације	22
<hr/>	
IV Закључци	26
ЗАКЉУЧАК 1: Нису донета сва планска документа у области управљања водама, што указује на то да нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања отпадним водама	27
Налаз 1.1: План управљања водама као ни План заштите вода од загађивања нису донети, односно нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања водама у Републици Србији	28
Налаз 1.2: Савет за воде није основан, док Национална конференција за воде у ревидираном периоду није предузимала активности ради праћења реализације Стратегије управљања водама и није давала предлоге за побољшање учешћа јавности у процесу планирања, доношења одлука и контроле њиховог спровођења	33
Налаз 1.3: Републичка дирекција за воде није успоставила јединствен водни информациони систем ради класификовања вода, праћења и унапређења водног режима, планирања развоја водних система и управљања водама у Републици Србији	35
ЗАКЉУЧАК 2: Индустријским отпадним водама није се у довољној мери управљало на ефикасан начин јер привредни субјекти нису континуирано испитивали квалитет отпадних вода и њихов утицај на реципијент и у значајној мери нису изграђена постројења за третман отпадних вода па се највише непречишћених отпадних вода испусти у водотоке	35
Налаз 2.1: ЈП Електропривреда Србије није реализовало пројекат изградње постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б, што за последицу има да се отпадне воде испуштају без пречишћавања у реку Саву, што представља ризик по животну средину	37
Налаз 2.2: ЈП Електропривреда Србије – Тент А није извршило замену старе технологије хидрауличког транспорта „ретке“ суспензије пепела и воде, технологијом којом би се смањило загађење вода	39

Налаз 2.3: ЈП Електропривреда Србије – Тент А и Тент Б у ревидираном периоду није континуирано испитивало параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент 42

ЗАКЉУЧАК 3: Успостављени су надзор и контрола над посредним загађењем вода, док је над непосредним загађењем вода потребно унапређење истих, доношењем, изменом и спровођењем прописа, као и унапређење надзора над привредним субјектима који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе 44

Налаз 3.1: Министарство заштите животне средине је издавало решења обвезницима плаћања накнаде за посредно загађивање вода, док се издавање решења за непосредно загађивање вода не врши очекиваном динамиком, обвезници су подносили примедбе на висину накнаде, услед чега је министарство поднело предлог за измену Закона о накнадама за коришћење јавних добара 44

Налаз 3.2: Водна инспекција Републичке дирекције за воде није у довољној мери вршила надзор над управљањем отпадним водама јер постоје привредни субјекти који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе 50

V Мере предузете у току ревизије	54
VI Захтев за достављање одазивног извештаја	55
<hr/>	
Прилог 1 Преглед испуштених отпадних вода по сливовима	56

Скраћенице и термини

Преглед скраћеница које су коришћене у извештају:

Пун назив	Коришћена скраћеница
Министарство заштите животне средине	Министарство
Агенција за заштиту животне средине	Агенција
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде- Републичка дирекција за воде	РДВ
Аутономна покрајина Војводина	АП Војводина
Јавно предузеће „Електропривреда Србије“	ЈП ЕПС
Термоелектрана Никола Тесла А у Обреновцу	ТЕНТ А
Термоелектрана Никола Тесла Б у Обреновцу	ТЕНТ Б
Термоелектрана - копови Костолац	ТЕ-КО Костолац
Термоелектрана Морава	ТЕ Морава/ТЕМ
Термоелектрана Колубара	ТЕ Колубара/ТЕК
Рударски басен Колубара	РБ Колубара
Информациони систем Националног регистра извора загађивања	НРИЗ
Европска Унија	ЕУ
Републички завод за статистику	РЗС
Постројење за пречишћавање отпадних вода	ППОВ
Водни информациони систем	ВИС

Термин привредни субјект употребљен у овом извештају обухвата: привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Под индустријским отпадним водама подразумевамо отпадне воде које се изливају из технолошких постројења, односно индустријских објеката. Термин индустријске отпадне воде употребљен у овом извештају обухвата: технолошке и расхладне отпадне воде.

I Резиме и препоруке

Државна ревизорска институција спровела је ревизију сврсисходности пословања на тему „Управљање индустријским отпадним водама“.

Индустријске отпадне воде представљају један од главних извора загађења вода у Републици Србији.

Ревизијом су обухваћени субјекти који имају надлежности у области управљања индустријским отпадним водама и то:

- Министарство заштите животне средине;
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде-Републичка дирекција за воде;
- Агенција за заштиту животне средине и
- ЈП „Електропривреда Србије“

Након спроведене ревизије утврдили смо следеће:

Потребно је унапредити систем управљања индустријским отпадним водама кроз ефикаснији надзор и контролу, као и предузимањем активности како би се отпадне воде испуштале након пречишћавања.

Наведено је засновано на следећим закључцима и налазима:

ЗАКЉУЧАК 1: Нису донета сва планска документа у области управљања водама, што указује на то да нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања отпадним водама.

Налаз 1.1: План управљања водама као ни План заштите вода од загађивања нису донети, односно нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања водама у Републици Србији.

Налаз 1.2: Савет за воде није основан, док Национална конференција за воде у ревидираном периоду није предузимала активности ради праћења реализације Стратегије управљања водама и није давала предлоге за побољшање учешћа јавности у процесу планирања, доношења одлука и контроле њиховог спровођења.

Налаз 1.3: Републичка дирекција за воде није успоставила јединствен водни информациони систем ради класификовања вода, праћења и унапређења водног режима, планирања развоја водних система и управљања водама у Републици Србији.

ЗАКЉУЧАК 2: Индустријским отпадним водама није се у довољној мери управљало на ефикасан начин јер привредни субјекти нису континуирано испитивали квалитет отпадних вода и њихов утицај на реципијент и у значајној мери нису изграђена постројења за третман отпадних вода па се највише непречишћених отпадних вода испусти у водотоке.

Налаз 2.1: ЈП Електропривреда Србије није реализовало пројекат изградње постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б, што за последицу има да се отпадне воде испуштају без пречишћавања у реку Саву, што представља ризик по животну средину.

Налаз 2.2: ЈП Електропривреда Србије – Тент А није извршило замену старе технологије хидрауличног транспорта „ретке“ суспензије пепела и воде, технологијом којом би се смањило загађење вода.

Налаз 2.3: ЈП Електропривреда Србије – Тент А и Тент Б у ревидираном периоду није континуирано испитивало параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент.

ЗАКЉУЧАК 3: Успостављени су надзор и контрола над посредним загађењем вода, док је над непосредним загађењем вода потребно унапређење истих, доношењем, изменом и спровођењем прописа, као и унапређење надзора над привредним субјектима који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе.

Налаз 3.1: Министарство заштите животне средине је издавало решења обвезницима плаћања накнаде за посредно загађивање вода, док се издавање решења за непосредно загађивање вода не врши очекиваном динамиком, обвезници су подносили примедбе на висину накнаде, услед чега је министарство поднело предлог за измену Закона о накнадама за коришћење јавних добара.

Налаз 3.2: Водна инспекција Републичке дирекције за воде није у довољној мери вршила надзор над управљањем отпадним водама јер постоје привредни субјекти који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе.

Државна ревизорска институција, након спроведене ревизије сврсисходности пословања „Управљање индустријским отпадним водама“, у циљу успостављања ефикаснијег система управљања индустријским отпадним водама, даје следеће препоруке:

Министарству заштите животне средине да:

- ближе уреди начин и рок достављања извештаја о извршеним мерењима квалитета отпадних вода (приоритет 2¹) – Налаз 3.1;
- донесе подзаконски акт у складу са Законом о накнадама за коришћење јавних добара којим се прописује садржина годишњег извештаја који обвезници накнаде за непосредно загађивање вода достављају Агенцији као и изглед обрасца и начин његовог достављања (приоритет 2) – Налаз 3.1;
- ближе уреди начин поступања запослених у Агенцији за заштиту животне средине и Министарству заштите животне средине по непотпуним и нетачним пријавама правних лица који су обвезници плаћања накнаде за посредно и непосредно загађивање вода, као и поступање у случају да обвезници плаћања накнаде нису поднели пријаве на основу који се, у складу са Законом о накнадама за коришћење јавних добара, обрачунава накнада за загађивање вода (приоритет 2) – Налаз 3.1;
- планира и спроводи инспекцијске надзоре привредних субјеката који нису доставили податке или су доставили нетачне податке за непосредно загађивање вода (приоритет 2) – Налаз 3.1.

Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде – Републичкој дирекцији за воде да:

- предузме активности како би се донео План управљања водама као и План заштите вода од загађивања (приоритет 2) – Налаз 1.1;
- предузме активности како би се основао Савет за воде (приоритет 2) – Налаз 1.2;
- предузме активности како би се успоставио и водио јединствени информациони систем за воде Републике Србије ради праћења и унапређења водног режима, планирања развоја водних система и управљања водама у Републици Србији (приоритет 3²) – Налаз 1.3;
- кроз рад водне инспекције предузме активности како би привредни субјекти који испуштају отпадне воде имали прибављену водну дозволу од стране надлежног органа (приоритет 2) – Налаз 3.2.

¹ Приоритет 2 – Несврсисходности које је могуће отклонити у року до годину дана

² Приоритет 3 – Несврсисходности које је могуће отклонити у року до три године

Агенцији за заштиту животне средине да:

- успостави и примењује писане процедуре ради контроле достављања и контроле тачности достављених података у Национални регистар извора загађивања животне средине који се односе на посредно и непосредно загађивање вода (приоритет 2) – Налаз 3.1.

Јавном предузећу „Електропривреда Србије“ да:

- настави активности на изградњи постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б ради обезбеђивања одговарајућег пречишћавања отпадних вода, у циљу достизања граничних вредности емисије загађујућих материја у воде (приоритет 3) – Налаз 2.1;
- настави активности на замени система за транспорт пепела и шљаке ТЕНТ А ради заштите вода од загађивања (приоритет 3) – Налаз 2.2;
- континуирано испитује параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент и извештаје о извршеним мерењима доставља надлежним органима (приоритет 2) – Налаз 2.3.

Генерални државни ревизор

Др Душко Пејовић
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија
15. децембар 2022. године

II Увод

Државна ревизорска институција је спровела ревизију сврсисходности пословања „Управљање индустријским отпадним водама“ у складу са Законом о Државној ревизорској институцији³, Пословником Државне ревизорске институције⁴, Програмом ревизије Државне ревизорске институције за 2022. годину број: 06-1950/2021-02/1-3 од 3. фебруара 2022. године (пречишћен текст) и Изменама и допунама Програма ревизије Државне ревизорске институције за 2022. годину број 06-1950/2021-02/1-7 од 27. маја 2022. године.

Ревизија је обављена на начин и према поступцима утврђеним оквиром ревизорских стандарда Међународне организације врховних ревизорских институција (INTOSAI), Кодексом професионалне етике државних ревизора и принципима Међународних стандарда врховних ревизорских институција (ISSAI).

1. Проблем

Вода као природно богатство се мора користити рационално и економично и на начин којим се не угрожава животна средина.

Највећи загађивачи вода јесу индустријске и комуналне отпадне воде које се испуштају директно у водотоке, без претходног третмана, при чему индустријске отпадне воде могу бити нарочито опасне због токсичних материја које потенцијално садрже.⁵

Према подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ отпадне воде су један од главних загађивача површинских и подземних вода које чине природни извор воде за пиће. Ово се посебно односи на индустријске отпадне воде и на процедурне воде депонија које се у великом проценту не пречишћавају. Најопасније су индустријске отпадне воде које карактерише висок степен загађености тј. токсичности.⁶

Извештај Европске комисије за 2021. годину указује на то да су отпадне воде и даље главни извор загађења вода у Републици Србији.

2. Циљ ревизије

Циљ ревизије је да се утврди да ли се ефикасно управља индустријским отпадним водама у Републици Србији.

3. Ревизорска питања

Да бисмо остварили циљ ревизије, формулисали смо ревизорска питања која се односе на фазе: планирања, спровођења и надзора над управљањем индустријским отпадним водама.

У складу са циљем дефинисали смо следећа ревизорска питања:

³ „Сл. гласник РС“, бр. 101/05, 54/07, 36/10 и 44/18 – др. закон

⁴ „Сл. гласник РС“, бр. 9/09

⁵ Фискални савет, Инвестиције у заштиту животне средине: друштвени и фискални приоритет, 26. јун 2018. године

⁶ Извештај из 2019. године о квалитету отпадних вода и површинских вода (реципијената) и хигијенско-санитарном стању депонија на територији Републике Србије на основу испитивања извршених у мрежи институција јавног здравља у 2018. години

1. Да ли су предузете активности у циљу ефикасног планирања управљања отпадним водама?
2. У којој мери предузете активности доприносе ефикасном управљању индустријским отпадним водама?
3. Да ли су успостављени ефикасан надзор и контрола над управљањем индустријским отпадним водама?

4. Обим и ограничења ревизије

Ревизијом су обухваћени субјекти који имају надлежности у области управљања индустријским отпадним водама и то:

- Министарство заштите животне средине;
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Републичка дирекција за воде;
- Агенција за заштиту животне средине и
- ЈП „Електропривреда Србије“

У циљу прибављања свеобухватних информација у области управљања отпадним водама као извори информација коришћени су подаци којима располажу:

- Министарство финансија – Управа за трезор;
- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре;
- Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине;
- Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство;
- Јавно водопривредно предузеће Србијаводе;
- Јавно водопривредно предузеће Воде Војводине;
- Привредна комора Србије.

Предмет ревизије биле су активности које су предузимали надлежни субјекти у управљању отпадним водама. Ревизијом смо обухватили активности које се односе на управљање индустријским отпадним водама у Републици Србији за период 2019–2021. године, али смо за одговоре на нека ревизијска питања обухватили и дужи временски период.

Поступци ревизије су изведени у периоду од маја до октобра 2022. године у циљу доношења налаза, закључака и препорука заснованих на доказима који су прикупљени током ревизије.

5. Методологија у поступку рада

Методологија која је коришћена у предстудији ревизије обухватала је широк спектар приступа: анализа докумената, упитници, интервјуи, теренски рад и анализа података.

Фокусирали смо се на планирање, спровођење активности управљања као и надзор над активностима управљања индустријским отпадним водама. Методологија ревизије је посебно укључивала:

- преглед стратешких докумената, законске и подзаконске регулативе која се односи на област управљања отпадним водама у Републици Србији;
- анализу података и информација прикупљених од надлежних субјеката у управљању отпадним водама;
- интервјуе са кључним особљем у области отпадних вода.

Активности које су спроведене у току предстудије су:

- свеобухватна анализа и низ појединачних анализа података, свих кључних актера у овој области, која је спроведена упитницима и захтевом за доставу документације упућеном ка: Министарству заштите животне средине, Министарству пољопривреде, шумарства, и водопривреде – Републичкој дирекцији за воде, Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине, Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Јавном водопривредном предузећу Србијаводе, Јавном водопривредном предузећу Воде Војводине, Министарству финансија – Управа за трезор, Агенцији за заштиту животне средине и Јавном предузећу Електропривреда Србије.
- одржани интервјуи са представницима: Министарства заштите животне средине, Министарства пољопривреде, шумарства, и водопривреде – Републичке дирекције за воде, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Јавног водопривредног предузећа Воде Војводине, Агенције за заштиту животне средине, Јавног предузећа Електропривреда Србије и Привредне коморе Србије.

Прикупљени подаци на основу послатих упитника омогућили су нам да:

- проценимо тренутно стање и активности надлежних субјеката;
- идентификујемо недостатке;
- размотримо могућа решења проблема у области управљања отпадним водама.

На основу анализе одговора и достављених података, као и на основу спроведених интервјуа и прикупљених информација у фази предстудије дефинисали смо потенцијални проблем, циљ ревизије, ревизорска питања, критеријуме, предмет ревизије, потенцијалне субјекте ревизије као и период који ће ревизија обухватити.

Током фазе спровођења ревизије како би одговорили на ревизорска питања, анализирали смо прикупљену документацију од субјеката ревизије као и од извора информација. Такође, спроводили смо интервјуе, слали упитнике и друго.

III Опис предмета ревизије

1. Појам

Према Закону о водама поједини термини, који ће се користити у извештају, имају следеће значење:

Водоток јесте корито текуће воде заједно са обалама и водом која њиме стално или повремено тече и може бити природни (река, бујица, поток) и вештачки (канал, просек, измештено корито);

Површинске воде јесу текуће и стајаће воде на површини земље, изузев подземних вода;

Подземне воде јесу све воде које су испод површине земље у зони засићења и у додиру са површином земље или потповршинским слојем;

Реципијентом (пријемником) се сматрају природни и вештачки водотоци, језера, акумулације и земљиште, у које се испуштају отпадне и атмосферске воде и воде из каналске мреже за одводњавање;

Граничне вредности емисија обухватају масу, изражену одређеним специфичним параметрима, концентрацију и/или ниво емисије који не могу бити прекорачени у току једног или више временских периода;

Загађивање јесте директно или индиректно уношење, као резултат људске активности, супстанци или топлоте у ваздух, воду или земљу, а које може бити штетно по људско здравље или квалитет акватичних екосистема или сувоземних екосистема директно зависних од акватичних екосистема (приобални екосистеми), које проузрокује штету на материјалним добрима или умањује или омета обичајна и друга легитимна коришћења животне средине;

Загађујућа супстанца јесте свака супстанца која узрокује загађивање, а чија се листа утврђује посебним прописом.

Интегрално управљање водама (у даљем тексту: управљање водама), у смислу Закона о водама, чини скуп мера и активности усмерених на одржавање и унапређење водног режима, обезбеђивање потребних количина вода захтеваног квалитета за различите намене, заштиту вода од загађивања и заштиту од штетног дејства вода. Управљање водама је у надлежности Републике Србије. Управљање водама Република Србија остварује преко министарства надлежног за послове водопривреде и других надлежних министарстава, органа аутономне покрајине, органа јединице локалне самоуправе и јавног водопривредног предузећа.

Према Уредби о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање, поједини термини, који ће се користити у извештају, имају следеће значење:

Отпадне воде су воде са измењеним природним физичким, хемијским и/или биолошким особинама као резултат људске активности, као и атмосферске и друге воде.

Заштита вода јесте скуп мера и активности којима се квалитет површинских и подземних вода штити и унапређује, укључујући и од утицаја прекограничног загађења.

Претходно пречишћавање вода (предтретман) је уклањање грубог суспендованог и пливајућег материјала, инертног материјала, пливајућег уља и уједначавање протока отпадне воде и концентрације загађујућих материја у отпадним водама. Оно обухвата и обраду технолошких и других отпадних вода у складу са захтевима за испуштање технолошких отпадних вода у систем јавне канализације.

Технолошке отпадне воде су отпадне воде које се изливају из технолошких постројења, односно индустријских објеката, и из просторија које се користе за вршење занатске делатности, осим санитарних отпадних вода и атмосферских вода.

Друге отпадне воде су комуналне отпадне воде и све отпадне воде које нису технолошке и које воде порекло из објеката који служе за узгој животиња (нпр. риба) или обављање стоматолошке делатности и других занатских делатности које немају технолошке отпадне воде.

Воде које се после пречишћавања испуштају из система јавне канализације у реципијент (у даљем тексту: комуналне отпадне воде) су отпадне воде које првенствено воде порекло из домаћинства или су мешавина употребљене воде из домаћинства са технолошким водама и/или атмосферским водама. Комуналне отпадне воде су и отпадне воде које се сакупљају путем јавне канализације и воде порекло првенствено из јавних установа, хотела, ресторана, кампова, болница или пословних зграда (отпадне воде из домаћинства) или из постројења и објеката који служе у друге сврхе осим наведених, под условом да по саставу одговарају комуналним отпадним водама и/или да се биолошким третманима ове отпадне воде могу подједнако ефикасно пречишћавати као и отпадне воде из домаћинства.

Одговарајуће пречишћавање отпадних вода је обрада отпадних вода било којим поступком и/или начином којим се постижу захтеване граничне вредности емисије (ГВЕ), односно не нарушава добар статус површинске воде након испуштања у реципијент.

Опасне материје су материје које су токсичне, разградљиве, биоакумулативне и имају штетно дејство на живот и здравље људи, као и на животну средину.

У складу са Правилником о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима, **мониторинг отпадних вода** је мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода које има за циљ да обезбеди информације и неопходне податке о количинама отпадних вода, концентрацији и масеном протоку загађујућих материја у отпадним водама и пречишћеним отпадним водама.

2. Законодавни и институционални оквир

Устав Републике Србије⁷ као највиши и основни правни акт државе, чланом 74 – Здрава животна средина уређује да:

- свако има право на здраву животну средину и на благовремено и потпуно обавештавање о њеном стању;
- свако, а посебно Република Србија и аутономна покрајина, одговоран је за заштиту животне средине;
- свако је дужан да чува и побољшава животну средину.

Закони који уређује област управљања отпадним водама су: Закон о водама, Закон о заштити животне средине, Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине, Закон о накнадама за коришћење јавних добара и др., као и подзаконска акта у складу са наведеним законима и то: Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање, Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима и др. Такође, као изворе критеријума користили смо Стратегију управљања водама на територији

⁷ „Сл. гласник РС“, бр. 98/06 и 16/22

Републике Србије до 2034. година и Акциони план за спровођење стратегије управљања водама на територији Републике Србије за период од 2021. до 2023. године.

Закон о водама⁸

Воде су природно богатство и у својини су Републике Србије. Управљање водама, у смислу закона, чини скуп мера и активности усмерених на одржавање и унапређење водног режима, обезбеђивање потребних количина вода захтеваног квалитета за различите намене, заштиту вода од загађивања и заштиту од штетног дејства вода. Управљање водама је у надлежности Републике Србије.

Вода се мора користити рационално и економично. Сваки корисник је дужан да воду користи на начин којим се не ускраћује право коришћења вода другим лицима и не угрожавају циљеви животне средине.

Заштита вода, у смислу овог закона, јесте скуп мера и активности којима се квалитет површинских и подземних вода штити и унапређује, између осталог, и од утицаја прекограничног загађења, ради:

- 1) очувања живота и здравља људи;
- 2) смањења загађења и спречавања даљег погоршања стања вода;
- 3) обезбеђења нешкодљивог и несметаног коришћења вода за различите намене;
- 4) заштите водних и приобалних екосистема и постизања стандарда квалитета животне средине у складу са прописом којим се уређује заштита животне средине и циљеви животне средине.

Ради спречавања погоршања квалитета воде и животне средине, одређују се физичко-хемијски параметри и граничне вредности емисије загађујућих материја, као и начини и услови испуштања загађујућих материја и примене граничних вредности емисије, и то за:

- 1) технолошке отпадне воде пре њиховог испуштања у јавну канализацију;
- 2) технолошке и друге отпадне воде које се непосредно испуштају у реципијент;
- 3) воде које се после пречишћавања испуштају из система јавне канализације у реципијент;
- 4) отпадне воде које се испуштају у реципијент из септичке и сабирне јаме.

Влада, на предлог министра надлежног за послове водопривреде и министра надлежног за послове заштите животне средине, утврђује физичко-хемијске параметре и граничне вредности емисије загађујућих материја, начине и услове испуштања загађујућих материја, као и начине и услове примене граничних вредности емисије и рокове за њихово достизање.

Заштита вода остварује се предузимањем мера систематског и контролног праћења квалитета вода, смањивањем загађивања вода загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности и предузимањем техничко-технолошких и других потребних мера за њихово пречишћавање, како би се спречило уношење у воде опасних, отпадних и других штетних материја, као и праћењем утицаја загађених вода на здравље људи, животињски и биљни свет и животну средину. Заштита вода обухвата и заштиту вода од утицаја прекограничног загађења, тако да се обезбеђује очување вода у целини.

Ради заштите квалитета вода забрањено је, између осталог – уношење у површинске воде отпадних вода које садрже хазардне и загађујуће супстанце изнад прописаних граничних вредности емисије које могу довести до погоршања тренутног стања; уношење хазардних супстанци у подземне воде; испуштање прекомерно термички загађене воде; испуштање у јавну канализацију отпадних вода које садрже хазардне супстанце – изнад прописаних вредности, које могу штетно деловати на могућност пречишћавања вода из канализације, које могу оштетити

⁸ „Сл. гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 - др. закон

канализациони систем и постројење за пречишћавање вода и које могу негативно утицати на здравље лица која одржавају канализациони систем.

Правно лице, предузетник, односно физичко лице које испушта или одлаже материје које могу загадити воду, осим физичког лица које користи воду за пиће, сопствене и санитарне потребе, дужно је да те материје, пре испуштања у систем јавне канализације или реципијент, делимично или потпуно одстрани као и да пречисти отпадне воде, у складу са овим законом и посебним законима који уређују област заштите животне средине, односно у складу са прописима донетим на основу тих закона.

Пречишћавање отпадних вода врши се до нивоа који одговара граничним вредностима емисије или до нивоа којим се не нарушавају стандарди квалитета животне средине реципијента, у складу са прописима којима се уређују граничне вредности загађујућих материја у површинским и подземним водама, граничне вредности приоритетних, хазардних и других загађујућих супстанци и прописом којим се уређују граничне вредности емисије загађујућих материја у воде, узимајући строжији критеријум од ова два.

Ради обезбеђивања пречишћавања отпадних вода, правно лице које испушта отпадну воду у реципијент или јавну канализацију дужно је да обезбеди средства и утврди рокове за изградњу и погон уређаја, односно постројења за пречишћавање отпадних вода у складу са акционим планом за достизање граничних вредности емисије загађујућих материја у воде, планом заштите вода од загађивања и планом управљања водама.

Правно лице, предузетник, односно физичко лице, дужно је да постави уређаје за мерење и континуирано мери количине отпадних вода, да испитује параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент, да извештаје о извршеним мерењима чува најмање пет година и да исте доставља јавном водопривредном предузећу, министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за животну средину једном годишње.

Лице које има уређаје, објекте, односно, постројења за пречишћавање отпадних вода, дужно је да мери количине и испитује квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеди редовно функционисање уређаја, објеката, односно, постројења за пречишћавање отпадних вода и да води дневник њиховог рада.

Ако у процесу производње у одређеном погону или делу погона настају отпадне воде које садрже опасне материје, обавља се мерење количина и испитивање квалитета отпадних вода пре њиховог спајања са осталим токовима отпадних вода.

Ради обезбеђења јединственог водног режима и остваривања управљања водама, у складу са Стратегијом, планом управљања водама и одговарајућом техничком документацијом, издају се водна акта.

Водна акта су: 1) водни услови; 2) водна сагласност; 3) водна дозвола.

Водном дозволом се утврђују начин, услови и обим коришћења вода, начин, услови и обим испуштања отпадних вода, складиштења и испуштања хазардних и других супстанци које могу загадити воду, као и услови за друге радове којима се утиче на водни режим.

Закон о заштити животне средине⁹

Воде се могу користити и оптерећивати, а отпадне воде испуштати у воде уз примену одговарајућег третмана, на начин и до нивоа који не представља опасност за природне процесе или за обнову квалитета и количине воде и који не умањује могућност њиховог вишенаменског коришћења.

⁹ „Сл. гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11 - одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 - др. закон и 95/18 - др. закон

Заштита и коришћење вода остварује се у оквиру интегралног управљања водама предузимањем и спровођењем мера за очување површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количина, као и заштитом у складу са посебним законом.

Правно лице и/или предузетник који има постројења за пречишћавање отпадних вода или треба да их изгради и који испушта своје отпадне воде у реципијент или јавну канализацију, осим постројења која подлежу издавању интегрисане дозволе, дужан је да донесе акциони план за постепено достизање граничних вредности емисије загађујућих материја у воде, утврди рокове за њихово постепено достизање, као и да поступа сагласно акционом плану, а у складу са прописом којим се уређују граничне вредности емисије загађујућих материја у воде и рокови за њихово достизање.

Заштита вода остварује се предузимањем мера систематског и контролног праћења квалитета вода, смањивањем загађивања вода загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности и предузимањем техничко-технолошких и других потребних мера за њихово пречишћавање, како би се спречило уношење у воде опасних, отпадних и других штетних материја, као и праћењем утицаја загађених вода на здравље људи, животињски и биљни свет и животну средину. Заштита вода обухвата и заштиту вода од утицаја прекограничног загађења, тако да се обезбеђује очување вода у целини.

Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине¹⁰

Начело предострожности као основно начело интегрисаног спречавања и контроле загађивања дефинише да свака активност мора бити спроведена на начин да се не проузрокује било какво знатно загађење и да се спрече или смање емисије на самом извору загађивања које доводе до загађења ваздуха, воде и земљишта.

У складу са Законом о заштити животне средине за рад нових и постојећих постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи и животну средину или материјална добра, прибавља се интегрисана дозвола којом се обезбеђује спречавање и контрола загађивања животне средине.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе за постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине.

Интегрисана дозвола јесте одлука надлежног органа донета у форми решења којом се одобрава пуштање у рад постројења или његовог дела, односно обављање активности чији саставни део чини документација са утврђеним условима којима се гарантује да такво постројење или активност одговарају захтевима предвиђеним овим законом.

Дозволом се одобрава рад нових постројења, рад и битне измене у раду, односно функционисању постојећег постројења. Дозволом се утврђују услови за рад постројења и обављање активности и обавезе оператера у зависности од природе активности и њиховог утицаја на животну средину. Дозвола између осталог садржи услове који се односе на мере заштите ваздуха, воде и земљишта.

Захтев за издавање интегрисане дозволе јесте писани акт који оператер, заједно са прописаном документацијом подноси надлежном органу ради издавања интегрисане дозволе за рад постројења.

¹⁰ „Сл. гласник РС“, бр. 135/04, 25/15 и 109/21

Уредбом о врстама активности за које се издаје интегрисана дозвола¹¹ прописују се врсте активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола, и то су: производња енергије, производња и прерада метала, индустрија минерала, хемијска индустрија, управљање отпадом и остале активности.

Министарство надлежно за послове заштите животне средине, покрајински орган надлежан за послове заштите животне средине и орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове заштите животне средине издају дозволе у складу са овим законом.

За постојећа постројења и активности прописано је Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине да ће надлежни орган издати дозволу најкасније до 31. децембра 2024. године.

Закон о накнадама за коришћење јавних добара¹²

Накнада за загађивање вода плаћа се за непосредно или посредно загађивање воде реципијента сразмерно степену загађености отпадне воде, односно друге материје којом се погоршава квалитет воде реципијента и погоршавају услови њеног коришћења.

Обвезник плаћања накнаде за загађивање воде је правно лице, предузетник, односно физичко лице које:

1. испушта отпадне воде којима се непосредно загађују воде реципијента или се погоршава њихов квалитет и услови његовог коришћења, укључујући лица која испуштају отпадне воде на основу водних дозвола или решења о обједињеним условима заштите животне средине (интегрисане дозволе, студије процене утицаја и др.), лица која при обављању комуналне делатности испуштају отпадне воде у систем јавне канализације или у септичке или сабирне јаме, у количини већој од 30 метара кубних (м³) дневно, као и правна лица која испуштају санитарне и друге отпадне воде, а којима вода није испоручена путем објекта јавног снабдевања водом (водоводом);

2. производи или увози минерална ђубрива, хемијска средства за заштиту биља и детергенте на бази фосфата и ставља их у промет на тржиште на подручју Републике Србије.

Основица накнаде за загађивање вода је количина испуштене отпадне воде изражена у метрима кубним (м³) и количина загађења изражена у килограмима (кг) у испуштеној отпадној води, односно количина изражена у килограмима (кг) азота, односно количина хемијских средстава за заштиту биља изражена у килограмима (кг), односно количина фосфата у детергентима изражена у килограмима (кг) који су произведени или увезени на подручје Републике Србије.

Накнада за непосредно загађивање вода састоји из два дела и то: из накнаде за испуштање пројектоване количине пречишћене отпадне воде (П) и накнаде за испуштање отпадних вода у којима се загађујуће материје налазе изнад граничних вредности емисије - ГВЕ (Б) за одређени привредни сектор, а обрачунава се према количини (м³) испуштене отпадне воде и степену њеног загађења.

Утврђивање накнаде за загађивање вода врши министарство у чијој су надлежности послови заштите животне средине решењем, на основу годишњег извештаја Агенције за заштиту животне средине.

Обвезник накнаде за непосредно загађивање вода доставља Агенцији за заштиту животне средине годишњи извештај најкасније до 31. марта текуће године уносом података у информациони систем Националног регистра извора загађивања за претходну календарску годину.

¹¹ „Сл. гласник РС“, бр. 84/2005

¹² „Сл. гласник РС“, бр. 95/18, 49/19, 86/19 - усклађени дин. изн., 156/20 - усклађени дин. изн. и 15/21 - доп. усклађених дин. изн.

Агенција за заштиту животне средине дужна је да годишњи извештај достави министарству у чијој су надлежности послови заштите животне средине до 30. априла текуће године за претходну годину.

Ако обвезник накнаде није доставио Агенцији за заштиту животне средине извештај у прописаном року, министарство у чијој су надлежности послови заштите животне средине ће обрачунати накнаду на основу извештаја републичког инспектора заштите животне средине.

Изузетно, у случају да инспектор заштите животне средине није у могућности да прибави податке неопходне за годишњи извештај, накнада ће бити обрачуната према количини захваћене или испоручене воде обвезнику.

Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање¹³

Граничне вредности емисије загађујућих материја за отпадне воде, у зависности од технолошких постројења, изражавају се као:

- 1) концентрација посматране загађујуће материје у пречишћеној отпадној води или
- 2) количина загађујуће материје у пречишћеној води која може да се испусти у зависности од капацитета производње, количине добијеног производа или употребљене сировине.

У случају да не може да се достигне гранична вредност емисије, неопходно је постићи одговарајућу ефикасност процеса пречишћавања отпадних вода. Ефикасност процеса пречишћавања изражава се као % смањења одређеног параметра загађења или као количина испуштене загађујуће материје по јединици добијеног производа или по јединици утрошене сировине.

Уредбом је дефинисно да се достизање граничних вредности емисије загађујућих материја за отпадне воде не може да се врши путем разблаживања.

Испуштање технолошких отпадних вода у систем јавне канализације врши се у складу са актом о испуштању отпадних вода у јавну канализацију који доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Правно лице или предузетник који има постројења за пречишћавање отпадних вода и/или која своје отпадне воде испушта у реципијент или јавну канализацију дужно је да своје емисије усклади са граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде прописаних овом уредбом, најкасније до 31. децембра 2025. године.

Правно лице или предузетник које испушта своје отпадне воде у реципијент или јавну канализацију дужно је да донесе Акциони план за достизање граничних вредности емисије у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе, њиме утврди рокове за постепено достизање тих граничних вредности, као и да поступа сагласно Акционом плану у складу са овом уредбом.

Правно лице или предузетник дужно је да поднесе извештај о спровођењу Акционог плана министарствима надлежним за послове заштите животне средине и водопривреде, сваке две године од дана доношења Акционог плана.

Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима¹⁴

Сврха мерења количине и испитивања квалитета отпадних вода јесте:

- 1) провера усаглашености са граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и ефикасности рада постројења за пречишћавање отпадних вода;

¹³ „Сл. гласник РС“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16

¹⁴ „Сл. гласник РС“, бр. 33/2016

- 2) утврђивање утицаја испуштених отпадних вода на пријемник;
- 3) прикупљање података за вођење регистара у складу са прописима у области вода и заштите животне средине.

Привредни субјект који поседује уређај за пречишћавање отпадних вода врши мониторинг отпадних вода пре и после њиховог пречишћавања.

Мерење количине врши се за комуналне, технолошке и расхладне отпадне воде, континуално или дисконтинуално.

Континуално мерење се врши у случају константног настајања и испуштања отпадних вода, помоћу уређаја, мерача протока и њиме се обезбеђују подаци о:

- 1) протоку отпадних вода;
- 2) годишњој количини отпадних вода;
- 3) највећем шесточасовном просечном протоку отпадних вода;
- 4) највећој дневној количини отпадних вода и
- 5) количини и просечној вредности протока отпадних вода у току узорковања отпадних вода.

Дисконтинуално мерење се врши у случају сезонских/повремених активности када је настајање и испуштање отпадне воде повремено.

Годишња количина отпадних вода утврђује се мерењима отпадних вода пре улива у пријемник.

Испитивање квалитета отпадних вода врши се путем узорака који се захватају пре и после места испуштања отпадних вода.

Место узорковања отпадних вода одређује се узимајући у обзир промене састава отпадних вода у времену и простору.

Место узорковања је:

- 1) место излива отпадне воде у пријемник;
- 2) место пре и после постројења за пречишћавање отпадних вода и
- 3) место на унутрашњем току отпадне воде уколико отпадне воде садрже опасне материје.

Мониторинг отпадних вода је мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода које има за циљ да обезбеди информације и неопходне податке о количинама отпадних вода, концентрацији и масеном протоку загађујућих материја у отпадним водама и пречишћеним отпадним водама.

Стратегија управљања водама на територији Републике Србије до 2034. године¹⁵

Стратегија представља основни документ, којим се на свеобухватан начин утврђује стратешки правац деловања у свакој конкретној области. Она је полазни документ јавне политике којом се усвајају општи и посебни циљеви који се желе постићи, принципи или смернице по којима ће се спроводити системска реформа у одређеној области.¹⁶

Република Србија, према изграђености канализационе инфраструктуре, спада у групу средње развијених земаља, док је у погледу третмана отпадних вода на самом зачељу. Наиме, канализационом мрежом је обухваћено око 55% становништва, док је мање од 10% становништва обухваћено неким степеном пречишћавања отпадних вода. Предтретмане технолошких отпадних вода, пре упуштања у канализационе мреже или друге реципијенте, има мали број индустрија.

¹⁵ „Сл. гласник РС“, бр. 3/17

¹⁶ Члан 11 Закона о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 30/18)

Оперативни циљ 1 Стратегије је смањење уноса загађења од концентрисаних извора загађивања, и то за индустријске отпадне воде: смањењем уноса загађења из индустријских постројења, пуном применом Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине као и применом најбољих расположивих технологија или најбољих доступних техника које не изискују прекомерне трошкове.

Неке од мера за достизање циља су: постојећа ППОВ насеља и индустрије реконструисати и њихов рад унапредити до стандарда захтеваних одговарајућим правилником, односно, до нивоа којим се не нарушавају стандарди квалитета животне средине; нова ППОВ из индустријских објеката градити уважавајући стандарде захтеване одговарајућим правилником, водећи рачуна да се не наруше стандарди квалитета животне средине; за индустријску отпадну воду која се испушта у систем јавне канализације обезбедити предтретман до нивоа квалитета који не угрожава здравље људи, канализационе системе и не омета процесе на ППОВ комуналних отпадних вода; ажурно водити, у оквиру катастра и водног информационог система, податке о водним објектима за заштиту вода од загађивања.

Потенцијални инвеститори треба да свој капитал пласирају у изградњу сопствених водозавата за технолошку воду и уређаја за пречишћавање отпадних вода, нарочито када примењени технолошки поступак продукује отпадне воде које, директним испуштањем у реципијент, могу да изазову загађење тог реципијента и угрозе непосредну животну средину.

Постојећи индустријски капацитети у оквиру насеља су најчешће прикључени на јавну канализацију насеља. Поузданих података о врсти и количинама индустријских отпадних вода постојећих индустријских погона нема у мери неопходној за меродавне закључке. С обзиром на пад производње у земљи, удео индустријских отпадних вода у оквиру насеља је значајно смањен и процењује се на мање од 20% (осамдесетих година прошлог века био је око 45%).

Код индустрије је евидентно да најчешће нема изграђених постројења за предтретман индустријских отпадних вода пре њиховог упуштања у градску канализацију, односно у реципијенте, или је њихов рад неефикасан, што може да угрози и функционисање постојећих постројења за пречишћавање комуналних отпадних вода, као и живи свет у води и приобаљу. Треба истаћи да је осамдесетих година прошлог века било више од стотину постројења за предтретман индустријских отпадних вода, што је углавном подразумевало неутрализацију у металопрерађивачкој индустрији, као и неколико самосталних постројења за коначан третман, најчешће у оквиру фабрика целулозе и папира, као и шећерана. Због неповољне економске ситуације у земљи, извршене приватизације и реструктурирања привреде, много погона је престало да ради или је променило делатност, тако да су њихова постројења за предтретман запуштена или не одговарају стварним потребама.

У случају индустријских отпадних вода приоритет представља увођење обавезе њиховог пречишћавања пре упуштања у јавну канализацију (предтретман) или непосредно у реципијент, нарочито ако се ради о отпадним водама које садрже приоритетне и приоритетне хазардне супстанце.

Евиденција о индустријском загађењу вода за велике загађиваче се води у оквиру Националног регистра извора загађивања (Агенција за заштиту животне средине), а за мање загађиваче у оквиру локалног регистра на нивоу локалне самоуправе. Пракса показује да највећи део загађивача не доставља извештаје редовно и правовремено, а и они који то чине, достављају непотпуне податке, из чега проистиче немогућност поузданог квантификовања притисака од индустрије.

Акциони план за спровођење Стратегије управљања водама на територији Републике Србије за период од 2021. до 2023. године

Најслабији резултати су постигнути у области заштите вода од загађивања, па је ова област још увек недовољно уређена у сектору вода. Степен изграђености канализационих

система, а посебно постројења за пречишћавање комуналних отпадних вода, веома је низак (према Стратегији, мрежом је обухваћено око 55% становништва, у насељима већим од 2.000 становника око 72%, док је око 10% становништва обухваћено неким степеном пречишћавања отпадних вода). Предтретмане технолошких отпадних вода пре упуштања у канализационе мреже или друге реципијенте има мали број индустријских објеката. Код малих водотока на којима се налазе већи градски центри ситуација је често много лошија. Посебно се као осетљива подручја могу навести слив Мораве, као и каналска мрежа Хидросистем Дунав–Тиса–Дунав. У акционом плану наведено је да у ову област треба у будућности уложити највећа средства.

Институционални оквир¹⁷

У складу са надлежностима органа које су дефинисане, ревизијом су обухваћени следећи субјекти: Министарство заштите животне средине, Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде – Републичка дирекција за воде, Агенција за заштиту животне средине и ЈП „Електропривреда Србије“.

Министарство заштите животне средине – У складу са Законом о министарствима, Министарство заштите животне средине обавља послове државне управе које се односе на: основе заштите животне средине, систем заштите и унапређења животне средине, инспекцијски надзор у области заштите животне средине, заштиту вода од загађивања ради спречавања погоршања квалитета површинских и подземних вода и друго.

Министарство заштите животне средине у складу са законом врши инспекцијски надзор који се односи на квалитет отпадних вода које се испуштају у реципијент.

Утврђивање накнаде за загађивање вода врши министарство у чијој су надлежности послови заштите животне средине решењем на основу годишњег извештаја Агенције за заштиту животне средине.

Републичка дирекција за воде, као орган управе у саставу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на: политику водопривреде; вишенаменско коришћење вода; водоснабдевање, изузев дистрибуције воде; заштиту од вода; спровођење мера заштите вода и планску рационализацију потрошње воде; уређење водних режима; праћење и одржавање режима вода који чине и пресецају границу Републике Србије; инспекцијски надзор у области водопривреде; као и друге послове одређене законом.

Водни инспектор врши и инспекцијски надзор над применом Закона о водама, других прописа и општих аката који се односе на изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката и извођење других радова који могу утицати на промене у водном режиму.

Аутономној покрајини поверава се, као поверени посао државне управе, вршење инспекцијског надзора из области водопривреде и заштите животне средине на територији аутономне покрајине.

Агенција за заштиту животне средине, као орган управе у саставу Министарства заштите животне средине, са својством правног лица, обавља послове државне управе који се односе на: развој, усклађивање и вођење националног информационог система заштите животне средине (праћење стања чинилаца животне средине кроз индикаторе животне средине; регистар загађујућих материја и др.); спровођење државног мониторинга квалитета ваздуха и вода, укључујући спровођење прописаних и усаглашених програма за контролу квалитета ваздуха, површинских вода и подземних вода прве издани и падавина; управљање Националном лабораторијом; прикупљање и обједињавање података о животној средини, њихову обраду и

¹⁷ Институционалним оквиром обухваћене су надлежности субјеката ревизије

израду извештаја о стању животне средине и спровођењу политике заштите животне средине; развој поступака за обраду података о животној средини и њихову процену; као и друге послове одређене законом.

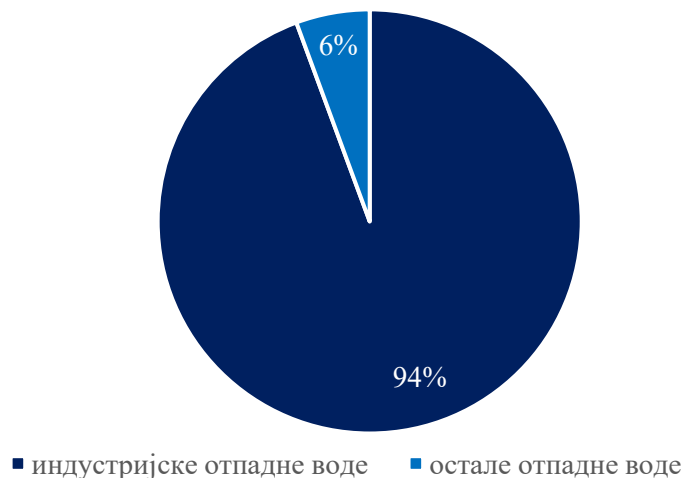
ЈП „Електропривреда Србије“ представља највећи генератор индустријских отпадних вода у Републици Србији. Према подацима Агенције за заштиту животне средине ЈП ЕПС годишње испусти око 3,5 милијарде м³ отпадних вода, што представља преко 95% укупних индустријских отпадних вода. Највећа количина отпадних вода ЈП ЕПС се генерише у оквиру ТЕНТ А и ТЕНТ Б око 2,4 млрд м³ што чини око 70 % генерисаних отпадних вода ЈП ЕПС. Из наведених разлога фокус у оквиру ЈП ЕПС је био на управљању отпадним водама у Термоелектрани Никола Тесла А и Б.

Термоелектране у свом производном процесу користе значајне количине воде за различите намене. Као последица коришћења воде за разне намене, у електрани долази до појаве отпадних вода различитог квалитета, зависно од процеса у ком настају. Највећа количина воде користи се као расхладни флуид за посредно хлађење и кондензовање паре односно расхладна вода – вода за хлађење паре у кондензаторима.

3. Опште информације¹⁸

Према подацима Агенције за заштиту животне средине¹⁹ у 2020. години испуштено је 3,82 милијарде м³ отпадних вода, од чега око 3,6 милијарди м³ представљају индустријске отпадне воде односно преко 94%, као што је приказано на слици.

Слика 1: Приказ учешћа индустријских и осталих отпадних вода у укупним отпадним водама у 2020. години према подацима Агенције за заштиту животне средине

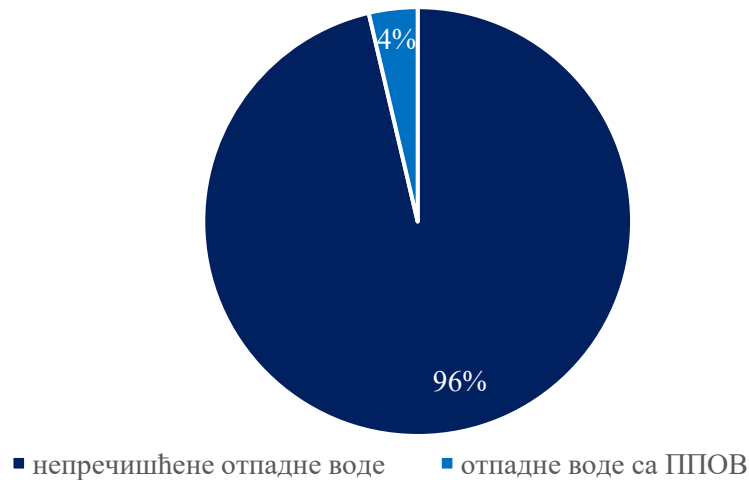
Од укупних испуштених отпадних вода од 3,82 милијарде метара кубних, 3,68 милијарди метара кубних представљају непречишћене отпадне воде односно око 96 %, као што је приказано на слици.

¹⁸ Подаци коришћени у делу општих информација су подаци Агенције за заштиту животне средине и подаци из извештаја Републичког завода за статистику.

¹⁹ Подаци из обрасца 3 – емисије у воде које привредни субјекти из Прилога 1. Правилника о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података достављају Агенцији за заштиту животне средине

Слика 2: Приказ учешћа непречишћених и пречишћених отпадних вода у укупним отпадним водама у 2020. години према подацима Агенције за заштиту животне средине

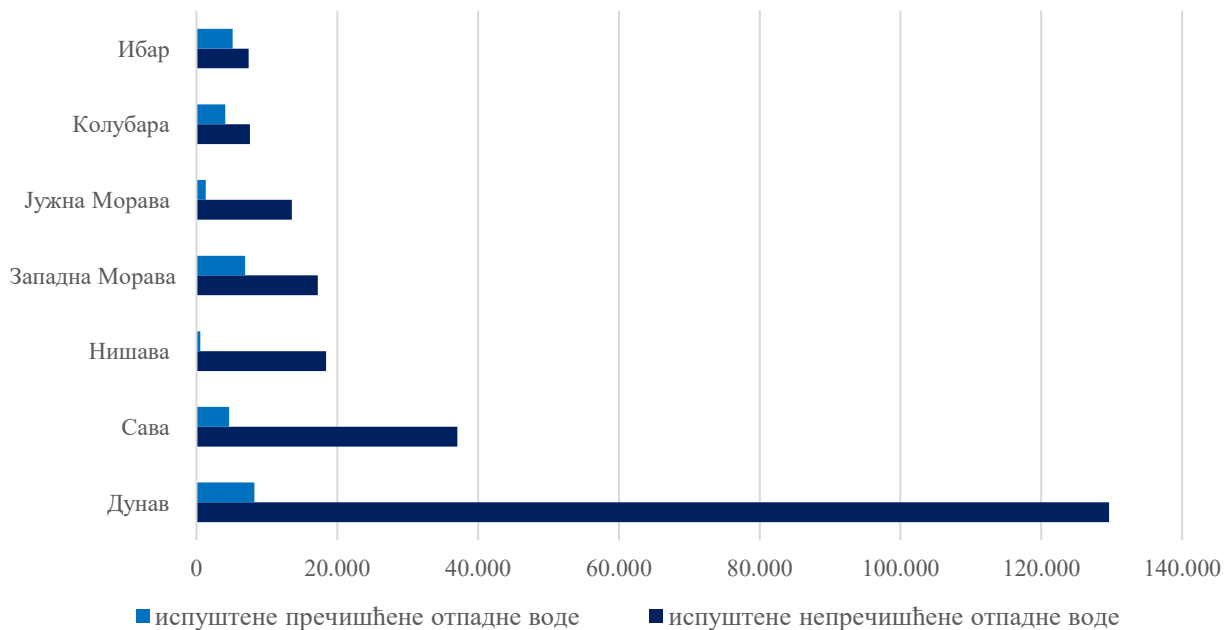
Према подацима, Агенције, учешће ЈП ЕПС у укупним индустријским отпадним водама износи преко 95%.

У наставку су дати подаци Републичког завода за статистику који у своје обрачуне нису укључили воде за хлађење²⁰. Према подацима РЗС, воде за хлађење не улазе у обрачун отпадних вода према новој методологији Евростата за извештавање о копненим водама.²¹

Према подацима РЗС у 2020. години највећа количина отпадних вода се испусти у Дунав, затим у Саву, Западну и Велику Мораву, Нишаву итд. У прилогу 1 приказане су испуштене пречишћене и непречишћене отпадне воде по сливовима (у хиљадама м³) у 2020. години према подацима РЗС.

У графикону који следи приказани су речни сливови у које су испуштене највеће количине непречишћених отпадних вода.

Слика 3. Дистрибуција испуштених отпадних вода по речним сливовима у 2020. години у које су испуштене највеће количине непречишћених отпадних вода

²⁰ Екобилтен Републичког завода за статистику за 2020. годину

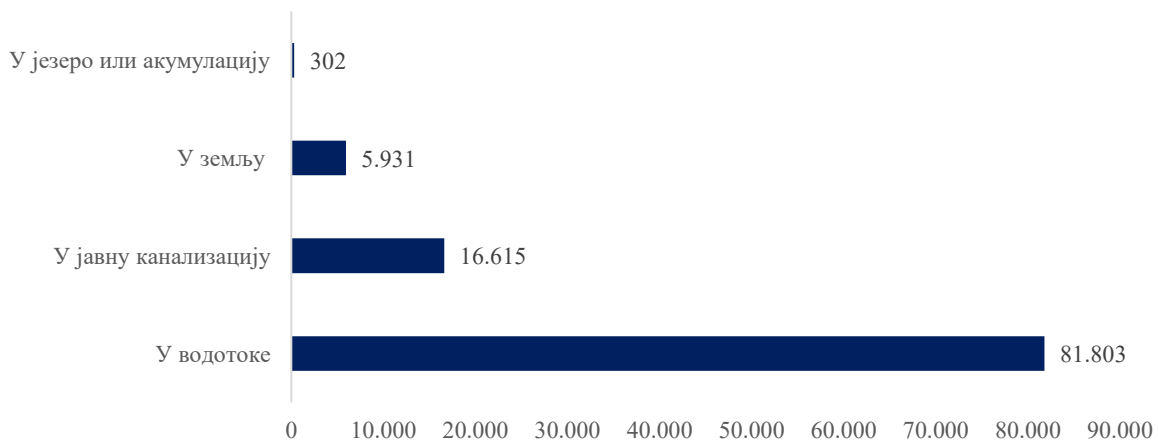
²¹ Коришћење и заштита вода од загађивања, 2020. Републички завод за статистику

Као што је приказано на слици, највећа количина непречишћених отпадних вода се испусти у Дунав и Саву. У реку Дунав је у 2020. години укупно испуштено 138 милиона м³ отпадних вода, од чега је непречишћено 130 милиона м³ односно 94%, док је 8 милиона м³ пречишћено односно свега 6 %.

На наредној слици дат је приказ испуштених индустријских отпадних вода у 2020. години по типу пријемника.

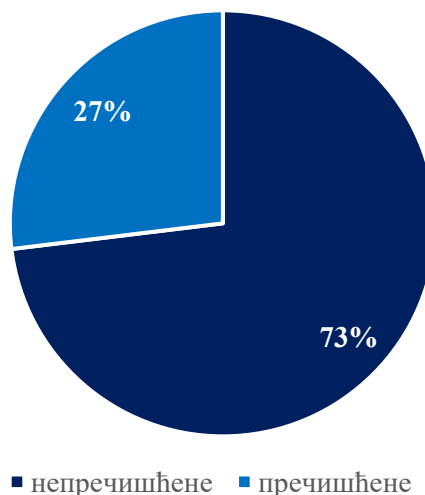
Слика 4. Испуштене отпадне воде из индустрије (у хиљадама м³) у 2020. години према подацима РЗС (Екобилтен) по типу пријемника

Као што је приказано на слици, према подацима РЗС у 2020. години, највећа количина индустријских отпадних вода која се испусти у реципијент се испусти у водотоке односно око 78%, затим у јавну канализацију око 16%, док се у земљу испусти око 6%.

На наредној слици приказано је учешће пречишћених и непречишћених отпадних вода из индустрије у укупним испуштеним отпадним водама у 2020. години према подацима РЗС.

Слика 5. Испуштене отпадне воде из индустрије (у процентима) у 2020. години према подацима РЗС²² (непречишћене и пречишћене)

Укупне испуштене отпадне воде из индустрије у 2020. години према подацима РЗС износе 104 милиона м³. Од наведеног, око $\frac{3}{4}$ индустријских отпадних вода се не пречисти, док се око $\frac{1}{4}$ испуштених вода из индустрије пречисти (третира).

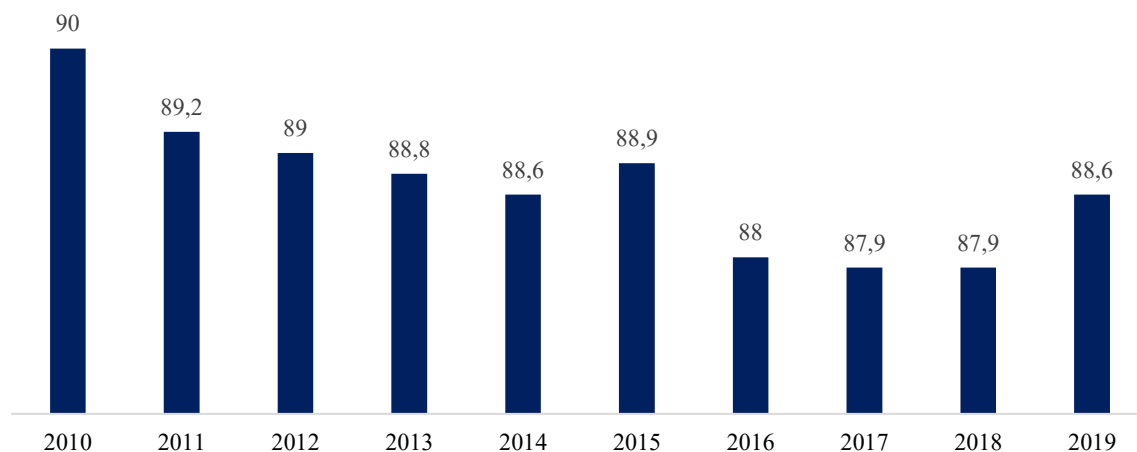
²² Коришћење и заштита вода од загађивања, 2020

Од укупно 104 милиона м³ отпадних вода у индустрији, 49 милиона м³ чине воде испуштене из сектора Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром, 41 милион м³ из сектора Прерађивачка индустрија, а 14 милиона м³ из сектора Рударство.

Према Извештају о стању животне средине у Републици Србији за 2020. годину проценат загађених (непречишћених) отпадних вода у 2019. години износи (88,6%) и у порасту је у односу на 2018. годину (87,9%). На наредној слици приказан је проценат непречишћених отпадних вода у Републици Србији у периоду 2010–2019. године према Извештају о стању животне средине у Републици Србији за 2020. годину.²³

Слика 6. Процент непречишћених отпадних вода у Републици Србији (2010–2019. године)

Највише непречишћених отпадних вода (95–100%) је у Нишавској, Београдској, Златиборској, Борској, Расинској, Пиротској, Топличкој, Браничевској, Јужнобачкој, Средњобанатској и Сремској области. Најмање их је у Севернобачкој (32%), Колубарској (42,1%), Севернобанатској (42,3%) и Шумадијској (47,1%) области.

²³ Процент загађених (непречишћених) отпадних вода у 2020. години износи (86,6%) према предлогу Извештаја о стању животне средине који је сачинила Агенција за заштиту животне средине и доставила Министарству заштите животне средине

IV Закључци

На основу анализе података и документације достављене од стране субјеката ревизије и извора информација, као и обављених интервјуа са представницима субјеката ревизије и извора информација донели смо следеће закључке:

1. Нису донета сва планска документа у области управљања водама, што указује на то да нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања отпадним водама;
2. Индустријским отпадним водама није се у довољној мери управљало на ефикасан начин јер привредни субјекти нису вршили континуирано испитивање квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент и у значајној мери нису изграђена постројења за третман отпадних вода па се највише непречишћених отпадних вода испусти у водотоке;
3. Успостављени су надзор и контрола над посредним загађењем вода, док је над непосредним загађењем вода потребно унапређење истих, доношењем, изменом и спровођењем прописа, као и унапређење надзора над привредним субјектима који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе.

У наставку Извештаја, наводимо закључке са одговарајућим налазима, које смо утврдили у поступку ревизије.

ЗАКЉУЧАК 1: Нису донета сва планска документа у области управљања водама, што указује на то да нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања отпадним водама

У оквиру првог ревизорског питања циљ је био да утврдимо да ли су предузете активности у циљу ефикасног планирања управљања отпадним водама.

На основу циља, испитивали смо да ли су донета планска документа у овој области, односно да ли је донета стратегија управљања водама, план управљања водама, план заштите вода од загађивања и др., а све у циљу обезбеђења интегралног управљања отпадним водама у Републици Србији. Испитивали смо да ли је успостављен водни информациони систем у складу са Законом, да ли је основан Савет за воде и Национална конференција за воде и да ли су исти допринели унапређењу управљања отпадним водама.

У наставку су наведени налази које смо утврдили у поступку ревизије који поткрепљују донети закључак:

Планска документа за управљање водама су: 1) Стратегија управљања водама на територији Републике Србије; 2) план управљања водама; 3) годишњи програм управљања водама; 4) планови којима се уређује заштита од штетног дејства вода, и то: план управљања ризицима од поплава, општи и оперативни план за одбрану од поплава, као и планови којима се уређује заштита вода (план заштите вода од загађивања и програм мониторинга).

Влада Републике Србије донела је Стратегију управљања водама на територији Републике Србије до 2034. године, као и Акциони план за спровођење Стратегије управљања водама на територији Републике Србије за период од 2021. до 2023. године.

План управљања водама, као и План заштите вода од загађивања, доноси Влада Републике Србије, на предлог министарства надлежног за послове водопривреде, за период од шест година. У поступку ревизије смо утврдили да План управљања водама као ни План заштите вода од загађивања нису донети, односно нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања водама у Републици Србији.

Савет за воде, као посебна радна група која разматра стручна питања, даје стручна мишљења и учествује у реализацији пројектних задатака у области управљања водама, није основан. Национална конференција за воде у ревидираном периоду није донела Пословник о раду, није одржала ниједну седницу односно није предузимала активности ради праћења реализације Стратегије управљања водама, није давала предлоге за побољшање учешћа јавности у процесу планирања, доношења одлука и контроле њиховог спровођења и др.

Републичка дирекција за воде није успоставила јединствен водни информациони систем ради класификовања вода, праћења и унапређења водног режима, планирања развоја водних система и управљања водама у Републици Србији. С обзиром на то да није успостављен ВИС није обезбеђено формирање, одржавање, презентација и дистрибуција података о стању квалитета вода, као и размена информација са другим информационим системима.

Налаз 1.1: План управљања водама као ни План заштите вода од загађивања нису донети, односно нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања водама у Републици Србији

Циљ је био да испитамо да ли су донета планска документа у области управљања водама, односно да ли су предузете активности у циљу ефикасног планирања управљања водама.

Законом о водама прописано је да су планска документа за управљање водама:

- 1) Стратегија управљања водама на територији Републике Србије;
- 2) план управљања водама;
- 3) годишњи програм управљања водама;
- 4) планови којима се уређује заштита од штетног дејства вода, и то: план управљања ризицима од поплава, општи и оперативни план за одбрану од поплава, као и планови којима се уређује заштита вода (план заштите вода од загађивања и програм мониторинга).

Стратегија управљања водама на територији Републике Србије (у даљем тексту: Стратегија) је јединствен плански документ који одређује дугорочну политику управљања водама на државној територији односно правце одрживог деловања у области коришћења вода, заштите вода, уређења водотока и заштите од штетног дејства вода.

Стратегија представља документ који даје основу за спровођење реформе сектора вода, ради достизања потребних стандарда у управљању водама, укључујући и организационо прилагођавање и системско јачање стручних и институционалних капацитета на националном, регионалном и локалном нивоу. Стратешка одређења и циљеви утврђени овим документом представљају основ за израду планова управљања водама на водним подручјима, као и за предлог измене и допуне Закона о водама, укључујући и аспект финансирања. Истовремено, оквири постављени овом стратегијом морају се уважавати при изради стратегија и планова просторног уређења, заштите животне средине и других области које зависе од вода или имају утицаја на воде.

Основни стратешки циљ, дефинисан Стратегијом, је постизање интегралног управљања водама, односно усклађеног водног режима на целој територији Републике Србије и обезбеђење таквог управљања водама којим се постижу максимални економски и социјални ефекти на правичан начин, уз разумевање потребе заштите од загађивања и унапређења природних екосистема и уз уважавање међународних споразума.²⁴

Стратегија је плански документ којим се утврђују дугорочни правци управљања водама. Стратегија нарочито садржи:

- 1) оцену постојећег стања управљања водама;
- 2) циљеве и смернице за управљање водама;
- 3) мере за остваривање утврђених циљева управљања водама;
- 4) пројекцију развоја управљања водама.

Стратегију доноси Влада, на предлог Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, за период од најмање десет година. По истеку шест година од дана доношења Стратегије, преиспитују се решења утврђена Стратегијом и, по потреби, врши се измена и допуна решења садржаних у Стратегији.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде прати реализацију Стратегије и ако се у току спровођења Стратегије битно измене околности, предлаже њено усклађивање и пре истека наведеног рока од шест година.

²⁴ Акциони план за спровођење стратегије управљања водама на територији Републике Србије за период од 2021. до 2023. године

Влада Републике Србије је 2017. године донела Стратегију управљања водама на територији Републике Србије до 2034. године.²⁵

Стратегија се реализује акционим планом који, на предлог Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, доноси Влада на период од пет година. Акциони план садржи активности неопходне за реализацију Стратегије, рокове за реализацију планираних активности, као и органе, организације и јавна предузећа надлежна за реализацију тих активности.

Влада Републике Србије донела је Акциони план за спровођење Стратегије управљања водама на територији Републике Србије за период од 2021. до 2023. године²⁶ којим су утврђене мере и активности које ће се спроводити у планском периоду, ради остваривања дугорочних циљева дефинисаних Стратегијом управљања водама до 2034. године, са одговарајућим роковима, потребним финансијским средствима и органима, организацијама и јавним предузећима надлежним за реализацију тих активности.

У Акционом плану наведено је да се праћење спровођења активности и достизања планираних резултата и специфичних циљева врши путем скупа показатеља који су утврђени на нивоу сваког појединачног циља, мере и активности. Институција одговорна за праћење и контролу реализације је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Републичка дирекција за воде. Реализацију спровођења Акционог плана прати Радна група формирана за потребе израде Нацрта акционог плана.

Чланови Радне групе једном годишње сачињавају Извештај о реализацији Акционог плана за мере и активности за чије је спровођење одговорна институција из које долазе, а Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Републичка дирекција за воде координира израду Извештаја и доставља га Влади.

Извештај о реализацији акционог плана за спровођење Стратегије управљања водама у 2021. години достављен је Влади Републике Србије 8. јула 2022. године и објављен на интернет страници Републичке дирекције за воде 15. јула 2022. године.

Територија Републике Србије представља јединствен водни простор за управљање водама и обухвата:

- 1) део слива Црног мора – слив реке Дунав;
- 2) део слива Егејског мора – подсливови Пчиње, Лепенца и Драговиштице;
- 3) део слива Јадранског мора – слив Белог Дрима и подслив Плавске реке.

Слив реке Дунав обухвата подслив Саве, са Дрином и Колубаром, подслив Тисе, подслив Велике, Јужне и Западне Мораве са Ибром, подслив Тамиша и других банатских водотока, део непосредног слива реке Дунав, с Млавом, Пеком, Поречком реком и Тимоком на територији Републике Србије.

Водна подручја на територији Републике Србије су:

- 1) водно подручје Сава;
- 2) водно подручје Дунав;
- 3) водно подручје Морава;
- 4) водно подручје Ибар и Лепенац;
- 5) водно подручје Бели Дрим.

План управљања водама на водном подручју доноси се, у складу са Стратегијом, за слив реке Дунав, као и за водна подручја. Посебан део плана управљања водама представља план управљања водама за део слива Егејског мора који се односи на Пчињу и Драговиштицу.

План управљања водама између осталог садржи приказ усвојеног програма радова и мера и начин на који ће утврђени циљеви бити остварени у области заштите од штетног дејства вода, заштите вода (укључујући и мере за заустављање трендова сталних и значајних погоршања

²⁵ „Службени гласник РС“, бр. 3/2017

²⁶ „Службени гласник РС“, бр. 79/2021

статуса подземних вода и њихов преокрет, мере заштите којима је циљ примена мањег степена пречишћавања у производњи воде за пиће, забрана уношења и контрола емисије загађења, забрана и случајеви за које је дозвољено директно испуштање загађења у подземне воде, спречавање и смањење утицаја акцидентних загађења и друго) и уређења и коришћења вода (обезбеђења воде за пиће и друге потребе, заштите изворишта намењених за људску потрошњу у будућности, контроле над захватањем и акумулисањем воде, укључујући и забране коришћења вода, економске цене коришћене воде и друго).

План управљања водама за слив реке Дунав припрема министарство надлежно за послове водопривреде, односно Републичка дирекција за воде. План управљања водама за водна подручја припремају јавна водопривредна предузећа, свако за територију на којој обавља водну делатност.

Влада, на предлог министарства надлежног за послове водопривреде односно Републичке дирекције за воде, којој су поверени послови у области водопривреде, доноси план управљања водама за слив реке Дунав и за водна подручја.

По истеку периода од шест година од дана доношења плана управљања, врши се његово новелирање.

План је кључни плански документ у процесу управљања водама, који за циљ има достизање доброг статуса свих вода.

У складу са Законом о водама, обавеза доношења плана управљања водама била је до 2012. године. Међутим, План управљања водама још увек није донет.

У децембру 2016. године, РДВ је установила радну групу, која се састоји од запослених из јавних водопривредних предузећа, а у циљу израде елемената Плана управљања водама на територији Републике Србије за период 2021–2027. године. Крајем 2017. године РДВ је основала ширу радну групу за припрему Плана која је укључивала представнике других надлежних министарстава, институција надлежних за надзор и просторно планирање, научних и академских институција, као и представнике цивилног сектора. Током читавог процеса, координацијом израде плана управљала је РДВ²⁷. Услед кадровских промена у предузећима извршене су измене чланова радне групе током 2018, 2019. и 2020. године.

Републичка дирекција за воде наводи да услед отежаних услова рада изазваних пандемијом и спорих процедура прибављања мишљења од надлежних органа није дошло до усвајања плана управљања водама до краја 2021. године, како је планирано. Тек након прибављања позитивних мишљења План се упућује на усвајање Влади Републике Србије.

Израду овог плана је реализовала Републичка дирекција за воде заједно са јавним водопривредним предузећима ЈВП „Србијаводе“ и ЈВП „Воде Војводине“, као и са осталим институцијама, организацијама и стручњацима, уз учешће јавности.

Радна верзија плана је стављена на јавни увид 9. јуна 2021. године. Јавна расправа о Предлогу Плана управљања водама на територији Републике Србије за период од 2021. до 2027. године спроведена је у периоду од 1. новембра до 1. децембра 2021. године. Извештај о спроведеној јавној расправи је објављен на интернет страници Републичке дирекције за воде. Након корекције текста, у складу са примедбама добијеним током процеса јавне расправе, припремљен је коначни Предлог плана управљања водама на територији Републике Србије за период 2021–2027. године, који је достављен надлежним органима на мишљење.

Републички секретаријат за законодавство у допису од 15. марта 2022. године обавестио је РДВ да је размотрен Предлог Плана управљања водама на територији Републике Србије за период од 2021. до 2027. године који је достављен на мишљење 28. децембра 2021. године. Секретаријат је указао да, с обзиром на то да је Влади РС престао мандат 15. фебруара 2022.

²⁷ Предлог плана управљања водама на територији Републике Србије за период од 2021. до 2027. године

године, нису испуњени услови из члана 17. став 1. Закона о Влади²⁸, с обзиром на то да је план стратешки документ који не спада у текуће послове које може вршити Влада којој је истекао мандат.

РДВ наводи да је након формирања нове Владе, потребно поновити поступак прибављања мишљења и потом поднети План Влади на усвајање.

Годишњи програм управљања водама је плански документ којим се одређују водни објекти, врста и обим радова, односно послова који се финансирају у периоду за који се годишњи програм доноси, висина средстава за реализацију радова, односно послова, висина учешћа и друга питања везана за изградњу, реконструкцију, санацију и одржавање водних објеката и за обављање послова који се, у смислу овог закона, сматрају пословима од општег интереса. Годишњи програм мора бити у складу са Стратегијом и планом управљања водама.

Влада Републике Србије донела је Уредбу о утврђивању Програма управљања водама у 2019. години, Уредбу о утврђивању Програма управљања водама у 2020. години и Уредбу о утврђивању Програма управљања водама у 2021. години.

Заштита вода спроводи се у складу са планом заштите вода од загађивања и он мора бити у складу са Стратегијом и планом управљања водама.

План заштите вода од загађивања нарочито садржи: листу агломерација; мере за контролу, спречавање, прекидање и смањивање уношења у површинске и подземне воде хазардних супстанци; мере за спречавање уношења и одлагање отпадних и других материја на подручјима на којима то може утицати на погоршање квалитета вода; мере за пречишћавање отпадних вода; мере превенције и контроле уношења расутих загађења, ради спречавања њиховог утицаја; мере заштите акватичних екосистема и других екосистема који непосредно зависе од акватичних екосистема од хазардних и приоритетних супстанци, укључујући и приоритетне хазардне супстанце; начин спровођења интервентних мера у одређеним случајевима загађивања; органе и правна лица који су дужни спроводити поједине мере и радове; рокове за смањење загађивања воде; одговорности и овлашћења у вези са спровођењем заштите вода, изградње објеката, са пратећим уређајима за пречишћавање отпадних вода и друге мере потребне за заштиту и унапређење квалитета вода.

План заштите вода од загађивања доноси Влада, на предлог министарства надлежног за послове водопривреде, за период од шест година. Министарство надлежно за послове водопривреде сваке друге године, рачунајући од дана доношења плана заштите вода од загађивања, подноси извештај Влади о извршењу тог плана.

У поступку ревизије, РДВ је доставила Нацрт Плана заштите вода од загађивања из 2016. године, за који није покренута процедура усвајања. Представници РДВ наводе да се одустало од његовог усвајања јер је закључено да он садржи све што и План управљања водама, па да не би било дуплирања и збуњивања свих заинтересованих страна, одлучено је да се усвоји само План управљања водама. Међутим, Законом о водама је прописано да се План управљања водама и План заштите вода од загађивања доносе као посебна планска докумената за управљање водама, односно да план заштите вода од загађивања мора бити у складу планом управљања водама.

С обзиром на то да није донет План управљања водама на територији Републике Србије за период 2021–2027. године, као ни План заштите вода од загађивања, нису предузете све активности у циљу ефикасног планирања управљања водама у Републици Србији.

Услед недоношења Плана управљања водама изостаје приказ програма радова и мера и начин на који ће утврђени циљеви бити остварени у области заштите вода.

²⁸ Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове и не може предлагати Народној скупштини законе и друге опште акте нити доносити прописе, изузев ако је њихово доношење везано за законски рок или то налажу потребе државе, интереси одбране или природна, привредна или техничка несрећа.

Зато што није донет План заштите вода од загађивања нису утврђене прописане мере које се односе на заштиту и унапређење квалитета вода, нису утврђени органи који би спроводили те мере, рокове за смањење загађивања вода, одговорности и овлашћења у вези са спровођењем заштите вода, изградње објеката, са пратећим уређајима за пречишћавање отпадних вода и др.

Ради обезбеђивања усаглашеног и свеобухватног прегледа статуса површинских и подземних вода Република Србија успоставља **мониторинг** статуса вода на водном подручју и обезбеђује његово извршење.

Мониторинг обухвата:

- 1) за површинске воде – запремину, водостаје и протикаје до степена значајног за еколошки и хемијски статус и еколошки потенцијал, као и параметре еколошког и хемијског статуса и еколошког потенцијала;
- 2) за подземне воде – нивое и контролу хемијског и квантитативног статуса.

Годишњи програм мониторинга нарочито садржи:

- 1) број и положај мерних профила на површинским водама;
- 2) број и положај пијезометара и других објеката за мерење количине и нивоа подземних вода;
- 3) начин и број мерења количине и нивоа површинских и подземних вода;
- 4) начин и поступак испитивања квалитета вода;
- 5) број и услове у којима се врши испитивање;
- 6) садржину извештаја о утврђеном квалитету вода.

Мониторинг статуса вода врши орган управе надлежан за спровођење државног мониторинга квалитета вода у сарадњи са републичком организацијом надлежном за хидрометеоролошке послове према годишњем програму који доноси Влада, на предлог министарства надлежног за послове водопривреде и министарства надлежног за послове заштите животне средине.

Влада Републике Србије донела је Уредбу о утврђивању годишњег програма мониторинга статуса вода за 2021. годину²⁹, Уредбу о утврђивању годишњег програма мониторинга статуса вода за 2020. годину³⁰ као и Уредбу о утврђивању годишњег програма мониторинга статуса вода за 2019. годину³¹.

На основу Годишњег програма мониторинга статуса вода за 2019. и 2020. годину, Агенција за заштиту животне средине реализовала је Програм мониторинга статуса површинских и подземних вода током 2019. и током 2020. године. Извештај о резултатима испитивања квалитета површинских и подземних вода за 2019. годину и Извештај о резултатима испитивања квалитета површинских и подземних вода за 2020. годину садрже податке прикупљене током спроведених испитивања биолошких елемената за оцену еколошког статуса/потенцијала, као и физичко-хемијских, хемијских и микробиолошких показатеља квалитета вода водотока, акумулација и подземних вода на територији Републике Србије. Агенција за заштиту животне средине на својој интернет страници објавила је Резултате испитивања квалитета површинских и подземних вода за 2020. годину и Резултате испитивања квалитета површинских и подземних вода за 2019. годину.

У документу „Статус површинских вода Србије у периоду 2017–2019“ објављеном на интернет страници Агенције за заштиту животне средине наведено је да је мониторингом статуса за период 2017–2019. године обухваћено 121 водно тело површинских вода од укупно 504 (498

²⁹ „Службени гласник РС“, број 34/2021

³⁰ „Службени гласник РС“, број 85/2020

³¹ „Службени гласник РС“, број 48/2019

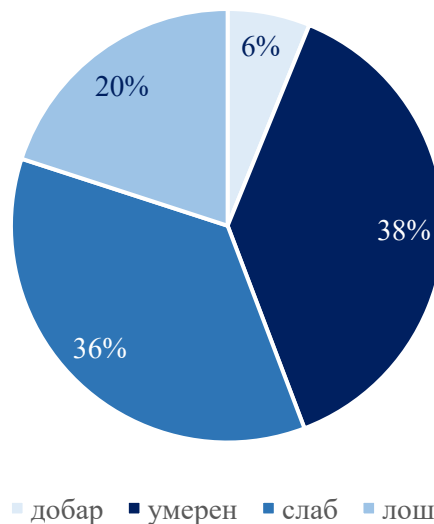
водних тела дефинисаних Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода³² и шест водних тела која нису дефинисана Правилником).

У категорију природних водних тела (реке и језера) сврстано је 350 водних тела површинских вода. Мониторингом статуса у периоду 2017–2019. године обухваћено је 15% ових водних тела. Оцена еколошког статуса показује да је највећи број имао умерен статус – 24 водна тела, слаб статус – 14 водних тела и лош статус седам водних тела. Дobar еколошки статус утврђен је код седам водних тела обухваћених мониторингом.

Према подацима Агенције за заштиту животне средине, у периоду 2012–2019. године мониторингом статуса обухваћено је укупно 260 водних тела површинских вода. Број водних тела која, у овом периоду, нису била обухваћена мониторингом је 244 односно 48%.

Резултати спроведеног мониторинга еколошког статуса водних тела површинских вода у периоду 2012–2019. године приказани су на наредној слици.

Слика 7. Резултати спроведеног мониторинга еколошког статуса водних тела површинских вода у периоду 2012–2019. године

Од укупног броја водних тела површинских вода на којима је извршен мониторинг (260) њих 6% налази се у добром еколошком статусу односно 94% водних тела имају умерен, слаб и лош статус. Највећи број водних тела има умерен еколошки статус 38%, слаб еколошки статус утврђен је код 36%, а лош еколошки статус код 20% водних тела. Нису констатована водна тела која имају одличан еколошки статус.

Налаз 1.2: Савет за воде није основан, док Национална конференција за воде у ревидираном периоду није предузимала активности ради праћења реализације Стратегије управљања водама и није давала предлоге за побољшање учешћа јавности у процесу планирања, доношења одлука и контроле њиховог спровођења

У складу са Законом о водама, ради разматрања стручних питања, давања стручних мишљења и учешћа у реализацији пројектних задатака у области управљања водама, министар надлежан за послове водoprивреде, у складу са прописима којима се уређује државна управа, решењем оснива посебну радну групу – Савет за воде.

³² „Службени гласник РС“, број 96/2010

Савет обавља следеће послове: 1) разматра и даје мишљења на предлоге закона и других прописа којима се уређују питања управљања водама; 2) разматра и даје мишљења на предлог Стратегије и плана управљања водама; 3) даје предлоге за унапређење стања у области вода.

Савет за воде није основан, иако је према Закону о водама рок за његово оснивање био крај 2012. године. С обзиром на наведено, изостају стручна мишљења на предлоге прописа који се односе на управљање водама, мишљење на предлог Стратегије и Плана управљања водама, као и предлози за унапређење стања у области вода, од стране Савета за воде.

У складу са Законом о водама, ради обезбеђења утицаја јавности у управљању водама, Влада оснива Националну конференцију за воде (НКВ). Национална конференција има 14 чланова, које именује Влада, на предлог министарства надлежног за послове водопривреде односно Републичке дирекције за воде, на период од четири године. Националну конференцију чине представници јединица локалне самоуправе са сваког водног подручја, представници корисника вода и удружења грађана. Национална конференција доноси пословник о свом раду. Рад Националне конференције је јаван. Средства за рад Националне конференције обезбеђују се из буџета Републике Србије.

Национална конференција обавља следеће послове:

- 1) прати реализацију Стратегије и плана управљања водама;
- 2) учествује у јавној расправи у фази припреме плана управљања водама;
- 3) прати реализацију плана управљања водама на водном подручју;
- 4) даје предлоге за побољшање учешћа јавности у процесу планирања, доношења одлука и контроле њиховог спровођења;
- 5) даје предлоге за едукацију јавности о значају воде, о потреби рационализације потрошње воде и заштите воде и улози водних објеката у обезбеђењу услуга.

Национална конференција подноси извештај о свом раду Влади, једном годишње. Административно техничке послове за потребе Националне конференције обавља Републичка дирекција за воде.

Национална конференција за воде основана је Одлуком Владе Републике Србије 05 број 02-5827/2011 од 2. јула 2011. године³³. Републичка дирекција за воде доставила је Предлог решења о именовању чланова Национална конференције за воде Влади тек 11. марта 2021. године. Решењем број 119-2262/2021 од 18. марта 2021. године Влада Републике Србије именovala је чланове Националне конференције за воде.³⁴

Национална конференција за воде у ревидираном периоду није донела Пословник о раду, није одржала ни једну седницу односно није предузимала активности ради праћења реализације Стратегије управљања водама, није давала предлоге за побољшање учешћа јавности у процесу планирања, доношења одлука и контроле њиховог спровођења и др.

Представници РДВ навели су да услед веома ограничених људских капацитета, а великих обавеза у вези са финализацијом Плана управљања водама, као и других активности, узимајући у обзир и отежане услове рада услед пандемије и болести запослених, нису предузете активности за активацију рада НКВ.

Републичка дирекција за воде је у поступку ревизије сачинила предлог Пословника о раду Националне конференције и доставила у августу 2022. године на мишљење и сугестије члановима НКВ-е. У септембру 2022. године одржана је седница НКВ, на којој је извршен избор председавајућег НКВ и усвојен пословник о раду и задужено лице из Републичке дирекције за воде за помоћ раду НКВ.

³³ „Службени гласник РС“, број 55/11

³⁴ „Службени гласник РС“, број 24/2021

Налаз 1.3: Републичка дирекција за воде није успоставила јединствен водни информациони систем ради класификовања вода, праћења и унапређења водног режима, планирања развоја водних система и управљања водама у Републици Србији

У складу са Законом о водама ради класификовања вода, праћења и унапређења водног режима, планирања развоја водних система и управљања водама у Републици Србији успоставља се водни информациони систем.

Водни информациони систем треба да обезбеди формирање, одржавање, презентацију и дистрибуцију података о: стању квалитета вода, класама водних тела површинских и подземних вода, водној документацији, законодавним, организационим, стратешким и планским мерама у области управљања водама, научно-техничке и друге информације од значаја за управљање водама и размену информација са другим информационим системима на националном и међународном нивоу.

Водни информациони систем успоставља и води министарство надлежно за послове водопривреде – Републичка дирекција за воде. Водне информационе системе успостављају и воде и јавна водопривредна предузећа, као део водног информационог система.

Републичка дирекција за воде није успоставила јединствени водни информациони систем. Водопривредна предузећа воде своје информационе система али не као део Централног водног система већ као засебне системе који међу собом нису повезани.

Републичка дирекција за воде наводи да не постоји стручно лице које би се бавило овом тематиком (ИТ инжењер или сл.).

Није успостављен водни информациони систем, ради класификовања вода, праћења и унапређења водног режима, планирања развоја водних система и управљања водама у Републици Србији. С обзиром на то да није успостављен ВИС није обезбеђено формирање, одржавање, презентација и дистрибуција података о стању квалитета вода, као и размена информација са другим информационим системима на националном и међународном нивоу.

Последица непостојања јединственог водног информационог система огледа се у чињеници да база података која се односи на воде није јединствена за целу територију Републике Србије. Водопривредни информациони систем није доступан инспекторима како би могли да користе са циљем директног увида у издате дозволе и статус појединих субјеката током процеса издавања дозвола, податке за водне ресурсе, водне објекте и податке у вези са статусом вода у Републици Србији.

ЗАКЉУЧАК 2: Индустријским отпадним водама није се у довољној мери управљало на ефикасан начин јер привредни субјекти нису континуирано испитивали квалитет отпадних вода и њихов утицај на реципијент и у значајној мери нису изграђена постројења за третман отпадних вода па се највише непречишћених отпадних вода испусти у водотоке

Циљ је био да утврдимо у којој мери се спроводе планиране активности и да ли исте доприносе ефикасном управљању отпадним водама. Испитивали смо: у којој мери се отпадне воде које се испуштају у реципијент пречисте односно у којој мери индустријске отпадне воде испуштене у реципијент су у складу са прописаним граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде; у којој мери су привредни субјекти у претходном периоду континуирано мерили количине отпадних вода, испитивали параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент и извештаје о извршеним мерењима достављали надлежним органима; да ли се отпадним водама створеним у оквиру индустријских комплекса управља на ефикасан начин.

У наставку су наведени налази које смо утврдили у поступку ревизије који поткрепљују донети закључак:

Привредни субјекти који испуштају или одлажу материје које могу загадити воду, дужни су да те материје, пре испуштања у систем јавне канализације или реципијент, делимично или потпуно одстране, пречисте отпадне воде, као и да обезбеде средства и утврде рокове за изградњу и погон уређаја, односно постројења за пречишћавање отпадних вода.

ЈП Електропривреда Србије није реализовало пројекат изградње постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б, што за последицу има да се отпадне воде испуштају без пречишћавања у реку Саву, што представља ризик по животну средину.

ЈП Електропривреда Србије – Тент А није извршило замену старе технологије хидрауличног транспорта „ретке“ суспензије пепела и воде, технологијом којом би се смањило загађење вода.

Отпадне воде од хидрауличног транспорта пепела и шљаке се у виду преливних и дренажних вода испуштају (индиректно или директно) у водопријемник и то у случају старе технологије хидрауличног транспорта „ретке“ суспензије пепела и воде (1:10) (ТЕНТ А), док код маловодног транспорта суспензије пепела и воде (1:1) нема испуштања преливних и дренажних вода у реципијент (ТЕНТ Б).

Привредни субјекти су дужни да поставе уређаје за мерење и континуирано мере количине отпадних вода, да испитују параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент, да извештаје о извршеним мерењима чувају најмање пет година и да исте достављају јавном водопривредном предузећу, министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за животну средину једном годишње.

ЈП Електропривреда Србије – Тент А и Тент Б у ревидираном периоду није континуирано испитивало параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент. ЈП ЕПС – Тент А и Тент Б у 2019. и 2021. години нису вршили испитивање квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент за сва четири квартала, односно није извршено испитивање квалитета воде за III и IV квартал 2019. године, као ни за I квартал 2021. године.

Отпадним водама створеним у оквиру индустријских комплекса у Републици Србији није се у довољној мери управљало на ефикасан начин.

Према одговору Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре а на основу Извештаја о обављању комуналних делатности на територији РС у току 2020. године у Републици Србији постоји 46 постројења за пречишћавање отпадне воде, од којих 30 ради, три су у фази реконструкције, пет у пробном раду, а осам не ради због застарелости технологије пречишћавања.

Највећи градови у Србији немају постројења за прераду отпадних вода (Београд, Нови Сад, Ниш).

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре наводи да развој канализационе инфраструктуре и постројења за пречишћавање отпадних вода у Србији није пропорционално развоју водовodne инфраструктуре. Канализациони системи, а нарочито постројења за пречишћавање отпадне воде, нису довољно развијени. Потреба за реконструкцијама и технолошким унапређењима канализационих система је још израженија него код система за снабдевање водом. На јавне системе за прикупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода прикључено је око 4,2 милиона становника, што чини приближно 61% укупног броја становника. Укупна дужина канализационих колектора је око 18.000 км. У односу на специфичну дужину водовodne мреже, то је свега 44%, тако да је изградња недостајуће мреже императив и услов за изградњу постројења за пречишћавање отпадне воде и бригу о заштити животне средине.

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине у одговору на упитник навео је да највећи проблем/изазов у области управљања отпадним водама на територији АП Војводина недовољан број постројења за пречишћавање технолошких отпадних вода чија изградња захтева улагање великих материјалних средстава. Надаље наводи да се отпадним водама створеним у оквиру индустријских комплекса на територији АП Војводина не управља на ефикасан начин, што показују извештаји о мерењу емисије загађујућих материја у воде у којима су углавном прекорачене граничне вредности за одређене испитиване параметре.

Представници ЈВП Србијаводе наводе да проблеми који се појављују на терену јесу мале индустрије нпр. мале кланице или млекаре које су настале на месту породичних домаћинстава, које најчешће немају употребне дозволе, нису легализоване, немају ни одговарајућа водна акта. Неке од таквих индустрија без одговарајућег третмана испуштају своје отпадне воде у реципијенте малог капацитета (тзв. мале водотоке) и само по инспекцијском надзору улазе у процедуру прибављања водних аката. Такође, проблеми се јављају и као последица пропадања великих индустријских фабрика које су у процесу приватизације дељене на више привредних субјеката, који заправо имају заједничку канализацију и проблем са одржавањем и управљањем исте.

Према информацијама Републичке дирекције за воде, отпадне воде из индустрије се веома често упуштају у системе за одвођење отпадних вода из насеља (јавну канализацију) без третмана и контроле квалитета, што додатно оптерећује (угрожава) постојеће системе.

Привредна комора Србије је спровела анкету ради прикупљања података од привредних субјеката који испуштају отпадне воде. Од 48 субјеката који су доставили одговоре, 31 субјект нема постројење за пречишћавање отпадних вода (65 %), док 17 субјеката има изграђено постројење за третман отпадних вода (35%).

Налаз 2.1: ЈП Електропривреда Србије није реализовало пројекат изградње постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б, што за последицу има да се отпадне воде испуштају без пречишћавања у реку Саву, што представља ризик по животну средину

Наш циљ је био да утврдимо да ли се отпадним водама управља тако да се обезбеђује заштита животне средине.

Отпадне воде у ЈП ЕПС

Производња електричне енергије у ЈП ЕПС обавља се у девет термоелектрана и термоелектрана – топлана, које раде у оквиру Огранка ТЕ Никола Тесла (ТЕНТ А, ТЕНТ Б, ТЕ Колубара, ТЕ Морава), Огранка ТЕ-КО (ТЕ Костолац А и ТЕ Костолац Б) и Панонске ТЕ-ТО (ТЕ-ТО Нови Сад, ТЕ-ТО Сремска Митровица и ТЕ-ТО Зрењанин). Такође, производња електричне енергије обавља се и у хидроелектранама које послују у оквиру Огранка ХЕ Ђердап, Огранка Дринско Лимске ХЕ и Огранка обновљиви извори енергије.

Радам наведених постројења генеришу се отпадне воде, чије количине и састав варирају у зависности од врсте процеса производње енергије и специфичних околности за дато постројење.

Највећу потрошњу воде у термоелектранама ЈП ЕПС чини расхладна вода односно вода за хлађење паре у кондензаторима. Речна вода се захвата и користи за хлађење у кондензаторима после чега се повратним тунелом испушта назад у реципијент. ТЕНТ А и ТЕНТ Б користе воду реке Саве, ТЕ Морава користи воду реке Велике Мораве, ТЕ Костолац А и ТЕ Костолац Б користе воду из Дунава и Млаве и ове термоелектране имају отворен систем хлађења. ТЕ Колубара А користи воду реке Колубаре и поседује затворен систем хлађења са кулама.

ТЕНТ Б нема изградњено постројење за пречишћавање отпадних вода

У складу са Законом о водама правно лице, предузетник, односно физичко лице које испушта или одлаже материје које могу загадити воду, дужно је да те материје, пре испуштања у систем јавне канализације или реципијент, делимично или потпуно одстрани као и да пречисти отпадне воде, у складу са овим законом и посебним законима који уређују област заштите животне средине, односно у складу са прописима донетим на основу тих закона. Ради обезбеђивања пречишћавања отпадних вода, привредни субјект који испушта отпадну воду у реципијент или јавну канализацију дужан је да обезбеди средства и утврди рокове за изградњу и погон уређаја, односно постројења за пречишћавање отпадних вода у складу са акционим планом за достизање граничних вредности емисије загађујућих материја у воде, планом заштите вода од загађивања и планом управљања водама.

У ТЕНТ А изградњено је и 2016. године пуштено у рад постројење за пречишћавање отпадних вода.

У извештајима о стању животне средине ЈП ЕПС за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину објављеним на интернет страници ЈП Електропривреде Србије наведено је да је урађен Главни пројекат изградње постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б и одабран је извођач, али до почетка изградње није дошло услед немогућности извођача да реализује посао. Пројекат изградње постројења реализовао се кроз децентрализован систем за управљање ИРА пројектима (ЕУ Делегација је била одговорна за управљање пројектом), имајући у виду чињеницу да је изградња постројења одобрена за финансирање из ИРА 2011 фонда.

Планом усаглашавања са најбољим доступним техникама за ТЕ Никола Тесла Б из 2016. године планирана је изградња система за пречишћавање отпадних вода у ТЕНТ Б којом ће се омогућити третман свих отпадних вода генерисаних из блокова из Б1 и Б2 у периоду од 2017. до 2020. године. Резултат наведене мере била би изградња система за пречишћавање отпадних вода како би се извршило усаглашавање рада ТЕНТ Б са одредбама Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање.

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ ТЕНТ Б није обезбедило да се у реципијент испуштају пречишћене отпадне воде али спроводи активности ради пројектовања и изградње постројења за пречишћавање отпадних вода.

ЈП Електропривреда Србије спроводи пројекат под називом Постројење за пречишћавање отпадних вода „ТЕНТ Б“, који ће омогућити да отпадне воде из термоенергетских блокова Б1, Б2 буду пречишћене на ниво усаглашен са одредбама националног законодавства из области животне средине и Оквирном директивом о водама.

ЈП ЕПС навело је да је из сопствених средстава финансирало активности које је предузело ради пројектовања и изградње постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б.

ЈП Електропривреда Србије ради изградње постројења за пречишћавање отпадних вода у ТЕ Никола Тесла Б предузимала је следеће активности: закључила је уговор о пружању услуга надзора и техничке контроле на пројекту изградње постројења за пречишћавање отпадних вода који је ступио на снагу 15. априла 2021. године и уговор са пројектантом и извођачем радова за изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б који је ступио на снагу 20. априла 2021. године, а одлука о додели уговора за Контролу треће стране донета је 9. марта 2022. године. Према одговору ЈП ЕПС, од 15. јула 2022. године грађевинска дозвола је у процедури добијања решења на основу документације која је последњи пут допуњена 01. јула 2022. године.

Услед недостатка постројења за пречишћавање отпадних вода није обезбеђено да се материје које могу загадити воду делимично или потпуно одстрањују пре испуштања у реципијент, односно да се отпадне воде пречисте у складу прописима који уређују област заштите животне средине.

У водној дозволи од 16. децембра 2020. године која је издата за ТЕНТ Б од стране Републичке дирекције за воде, наведено је, између осталог, да квалитет технолошких и атмосферских испуштених отпадних вода у Саву углавном не задовољава важеће прописе, а што је посебно важно и хитно кад се узме у обзир да се технолошке отпадне воде испуштају без пречишћавања у реку Саву, па индиректно и у подземне воде које чине једино извориште за снабдевање града Београда, затим извориште подземних вода „Вић бара“ као и извориште површинских вода из реке Саве у Баричу која служе за снабдевање водом становника Обреновца. С обзиром да квалитет технолошких отпадних вода најмање у последњих седам година није задовољавајући, као ни сада, ова водна дозвола не обухвата испуштање технолошких отпадних вода и налаже хитно покретање поступка за изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода, посебно због саме близине београдског и обреновачког изворишта за снабдевање питком водом, што је и овом дозволом дато кроз услов бр.4.14. Водна дозвола од 16. децембра 2020. године се издаје са роком важења до 16. јуна 2022. године.

Представници ЈП ЕПС наводе да се значај пројекта постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕНТ Б, огледа у чињеници да постројење представља еколошки пројекат који ће омогућити да отпадне воде из термоенергетских блокова Б1, Б2 буду пречишћене на ниво усаглашен са одредбама националног законодавства из области животне средине и Оквирном директивом о водама. Нови децентрализовани ППОВ ће вршити прераду токова отпадних вода које потичу од рада и одржавања постојеће термоелектране Никола Тесла Б (блокови Б1 и Б2) и будућег постројења за одсумпоравање димних гасова из блокова Б1 и Б2. Чиста вода која се добије из ППОВ мора испунити услове релевантних локалних, националних и европских закона за одлагање отпадних вода у крајњег примаоца.

Ради обезбеђивања одговарајућег пречишћавања отпадних вода ТЕНТ Б, неопходно је наставити активности на изградњи постројења за пречишћавање отпадних вода у циљу достизања граничних вредности емисије загађујућих материја у води.

Када је у питању ТЕНТ А, исти поседује постројења за пречишћавање заугљених, заугљених отпадних вода из процеса одсумпоравања димних гасова и санитарних отпадних вода. Према наводима ЈП ЕПС, у 2021. години постројење за пречишћавање заугљених отпадних вода у ТЕНТ А није радило са задовољавајућом ефикасношћу. Истичу да се уочени недостаци констатују кроз књигу кварова и кроз превентивне прегледе који се врши свакодневно.

Налаз 2.2: ЈП Електропривреда Србије – Тент А није извршило замену старе технологије хидрауличког транспорта „ретке“ суспензије пепела и воде, технологијом којом би се смањило загађење вода

У складу са Законом о водама, ради заштите квалитета вода, забрањено је: уношење у површинске воде отпадних вода које садрже хазардне и загађујуће супстанце изнад прописаних граничних вредности емисије које могу довести до погоршања тренутног стања; уношење загађујућих супстанци у подземне воде у мери у којој узрокују погоршање у подземним водама; испуштање прекомерно термички загађене воде и друго.

У складу са Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање³⁵, забрањено је уношење загађујућих материја у подземне воде уколико таква активност може довести до погоршања стања односно до погоршања постојећег хемијског статуса подземне воде, што се процењује на основу података добијених спровођењем мониторинга, у складу са прописима којима се уређује област вода и заштита животне средине.

³⁵ „Сл. гласник РС“, бр. 50/2012

У раду термоелектрана одређени проценат водозахвата се користи за транспорт пепела и шљаке и квашење депоније.³⁶

Отпадне воде од хидрауличног транспорта пепела и шљаке се у виду преливних и дренажних вода испуштају (индиректно или директно) у водопријемник и то у случају старе технологије хидрауличног транспорта „ретке“ суспензије пепела и воде (1:10), док код маловодног транспорта суспензије пепела и воде (1:1) нема испуштања преливних и дренажних вода у реципијент, већ се ове воде акумулирају и користе за квашење депоније пепела (рециркулишу).

У **ТЕНТ Б** је успостављен маловодни систем транспорта пепела и шљаке, густа суспензија воде и пепела се пнеуматским транспортом води до силоса у односу 1:1. Иста се одводи на депонију пепела и испушта у активну касету, при чему се преливне и дренажне воде са депоније пепела не испуштају у реципијент.

У **ТЕНТ А** планиране су и предузете одређене активности на реализацији пројекта реконструкције система за сакупљање, транспорт и одлагање пепела и шљаке, којим ће се увести маловодни транспорт пепела и шљаке. До завршетка овог пројекта, у функцији ће бити стара технологија хидрауличног транспорта „ретке“ суспензије пепела и воде (1:10), а преливне и дренажне воде са депоније пепела **ТЕНТ А** ће се до увођења новог система „одпепеливања“ испуштати у реципијент – реку Саву.

Пројекат густа хидромешавина омогућава продужен рад постојећих термоенергетских блокова. Технологија „густе хидромешавине“ у односу на постојећу има предности у могућности смештаја већих количина пепела, шљаке и гипса на простору постојеће депоније у односу на селективно деповање пепела и шљаке са једне стране, и гипса са друге стране, посебно ако би се пепео и шљака и даље депоновали у виду „ретке хидромешавине“. Технологијом „густе хидромешавине“ смањује се загађење земљишта и подземних вода, искључује се могућност загађења површинских вода и значајно се смањује развјејавање депонованог материјала услед ветра. Представници ЈП ЕПС-а наводе да је пројекат ургентан како би блокови на **ТЕНТ А** могли да наставе са производњом електричне енергије.

Планом усаглашавања са најбољим доступним техникама за ТЕ Никола Тесла А из 2016. године планирана је реализација измене система за сакупљање, мешање, транспорт и одлагање пепла, шљаке и гипса у периоду од 2017. до 2021. године.

Пројекат је првобитно требао да се реализује по Уговору о зајму од 28. фебруара 2017. године закљученим између ЈП ЕПС и Немачке развојне банке (KfW) по правилима Немачке развојне банке. Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ навело је да је пројекат замене система за транспорт пепела и шљаке **ТЕНТ А** требало да се реализује до краја 2023. године али услед проблема који су пратили реализацију предметног Пројекта, и немогућности да се пројекат реализује у планираном року дошло је до раскида Уговора са KfW Банком и пројекат није реализован.

Јавно предузеће покренуло је отворени поступак јавне набавке Замена система за транспорт пепела и шљаке 31. децембра 2021. године, али 14. априла 2022. године донело је одлуку о обустави поступка јер је понуда оцењена као неприхватљива, због тога што понуђена цена превазилази износ процењене вредности јавне набавке.

Почетак извођења радова био је планиран током 2023. године, а реализација пројекта 2025. године.

Према одговору представника ЈП ЕПС од 15. јула 2022. године у вези са пројектом замене система за транспорт пепела и шљаке **ТЕНТ А** (прелазак на технологију “густе хидромешавине“), пројекат није започет. Поновним сагледавањем финансијске ситуације у

³⁶ Према подацима ЈП ЕПС, у **ТЕНТ А** се око 2,5% водозахвата користи за транспорт пепела и шљаке, а у **ТЕНТ Б** је у 2021. години 0,9% водозахвата коришћено за транспорт пепела и шљаке и квашење депоније

трогодишњем програму пословања ЈП ЕПС за период 2022–2024. године утврђено је да није могуће финансирати његову реализацију из сопствених средстава те је предвиђено да се пројекат изведе средствима из кредита.

Пројекат је планиран и описан у трогодишњем програму пословања ЈП ЕПС за период 2021–2023. године, као и у трогодишњем програму пословања ЈП ЕПС за период 2022–2024. године, и наведен у Плану јавних набавки за 2022. годину.

У трогодишњем програму пословања ЈП ЕПС за период 2022–2024. године наводи се да „Пројект представља реконструкцију система за прикупљање, транспорт и одлагање пепела и шљаке на ТЕНТ А. У питању је еколошки пројекат који ће омогућити продужен рад постојећих термо-енергетских блокова. Ради се о превођењу технологије транспорта ретке хидромешавине пепела и шљаке (10:1) у технологију густе хидромешавине која има предности у могућности смештаја већих количина пепела, шљаке и гипса на простору депоније. Технологијом густе хидромешавине смањује се загађење земљишта и подземних вода, искључује се могућност загађења површинских вода и значајно се смањује развејавање депонованог материјала услед ветра. Поред негативног утицаја на животну средину, постоји и други веома значајан разлог за промену технологије одлагања ретком хидромешавином (чврсто : течно 1:10) који се односи на ограничење постојећег система у фази у којој се тренутно депонија налази. Основно ограничење односи се на доградњу депоније изнад пројектоване геометрије која је на постојећој депонији готово достигнута. Транспортне могућности постојећих пумпи и ценовода су на крају, а резервни простор не постоји. Нови угушћени транспорт пепела, шљаке и гипса омогућава одлагање мешавине на новој касети 4, чија је изградња у току. Такође трећи значајан разлог за промену технологије је што са постојећим системом депоновања пепела и шљаке није могуће заједничко одлагање са гипсом, тако да би се морао обезбедити посебан простор за депонију гипса. У том случају би термоелектрана практично имала две депоније, једну за пепео другу за гипс“.

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ ТЕНТ А није заменило систем за транспорт пепела и шљаке како би се смањило загађење вода.

Отпадне воде са депоније пепела, преливне и дренажне воде, нису предмет водне дозволе издате ЈП ЕПС Огранак ТЕНТ А

У складу са Законом о водама, ради обезбеђења јединственог водног режима и остваривања управљања водама, у складу са Стратегијом, планом управљања водама и одговарајућом техничком документацијом, издају се водна акта. Водна акта су водни услови, водна сагласност и водна дозвола.

Водном дозволом се утврђују начин, услови и обим коришћења вода, начин, услови и обим испуштања отпадних вода, складиштења и испуштања хазардних и других супстанци које могу загадити воду, као и услови за друге радове којима се утиче на водни режим. Водна дозвола за коришћење подземних вода не може се издати без решења министарства надлежног за послове геолошких истраживања о утврђеним и разврстаним резервама подземних вода.

Водна дозвола издаје се на одређено време, а најдуже за период од 15 година.

Водна дозвола не може се издати без прибављених водних услова и издате водне сагласности, осим за изграђене објекте и системе који имају употребну дозволу и не утичу неповољно на водни режим.

8. фебруара 2021. године ЈП ЕПС Огранку ТЕНТ А, издата је водна дозвола за захватање површинских вода из реке Саве, испуштање отпадних вода (повратних расхладних; атмосферских: са депоније угља и са површина главног погонског објекта и др. објеката; из дренажних јама машинске хале; из дренажних јама мазутне станице и фекалних) у реку Саву, као и за обалоутврду на десној обали реке Саве, све у Термоелектрани „Никола Тесла А“ у Обреновцу, са роком важења до 08. фебруара 2025. године.

Као услов у дозволи је наведено да је за обезбеђивање одговарајућег пречишћавања отпадних вода, неопходно обезбедити средства и утврдити рокове за активности заштите вода, у складу са акционим планом за достизање граничних вредности емисије загађујућих материја у води, планом заштите вода од загађивања и посебним законима који уређују област заштите животне средине.

У дозволи је наведено да квалитет преливних и дренажних отпадних вода са депоније пепела и шљаке испуштених у Саву углавном не задовољава важеће прописе. Ове отпадне воде испуштају се без пречишћавања у реку Саву, па индиректно и у подземне воде које чине једино извориште за снабдевање града Београда, затим извориште подземних вода „Вић бара“ као и извориште површинских вода из реке Саве у Баричу која служе за снабдевање водом становника Обреновца³⁷.

Депонија пепела и шљаке састоји се од три касете које се сукцесивно попуњавају у периоду од десет година. Да би се спречило распршавање и разношење пепела редовно се врши квашење депоније водом из Саве и након проласка кроз тело депоније дренажним системом вода, без пречишћавања враћа у реку Саву.

Током ревизије, увидом у водну дозволу издату ЈП ЕПС Огранак ТЕНТ А, утврдили смо да отпадне воде са депоније пепела, преливне и дренажне нису предмет водне дозволе издате ЈП ЕПС Огранак ТЕНТ А.

Интегрисана дозвола

Термоелектране којима управља ЈП ЕПС ТЕНТ А и ТЕНТ Б немају интегрисану дозволу. Према наводима представника ЈП ЕПС припрема се ажурирање захтева за прибављање интегрисане дозволе за постројења ТЕНТ А и ТЕНТ Б, те је за потребе ажурирања захтева закључен уговор са Машинским факултетом Универзитета у Београду у јулу 2021. године са роком израде документације од две године.

Налаз 2.3: ЈП Електропривреда Србије – Тент А и Тент Б у ревидираном периоду није континуирано испитивало параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент

Законом о водама прописано је да су правна лица, предузетници, односно физичка лица, дужни да поставе уређаје за мерење и континуирано мере количине отпадних вода, да испитују параметре квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент, да извештаје о извршеним мерењима чувају најмање пет година и да исте достављају јавном водопривредном предузећу, министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за животну средину једном годишње. Привредни субјекти који имају уређаје, објекте, односно, постројења за пречишћавање отпадних вода, дужни су да мере количине и испитују квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеде редовно функционисање уређаја, објеката, односно, постројења за пречишћавање отпадних вода и да воде дневник њиховог рада.

У складу са Правилником о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима, сврха мерења количине и испитивања квалитета отпадних вода јесте:

- провера усаглашености са граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и ефикасности рада постројења за пречишћавање отпадних вода;
- утврђивање утицаја испуштених отпадних вода на пријемник;
- прикупљање података за вођење регистара у складу са прописима у области вода и заштите животне средине.

³⁷ Водна дозвола Тент А од 8. фебруара 2021. године

Учесталост мерења количине и испитивања квалитета отпадних вода врши се у складу са динамиком настајања отпадних вода и примењеним методама за њихово пречишћавање или претретман.

Испитивање квалитета отпадних вода врши се путем узорака који се захватају пре и после места испуштања отпадних вода.

Контрола квалитета отпадних вода у постројењима Огранка ТЕНТ и њихов утицај на водопријемнике и подземне воде врши се четири пута годишње, осим повратне расхладне воде у ТЕНТ А и ТЕНТ Б које се анализирају једном месечно. Испитивања се врше од стране овлашћеног правног лица.³⁸

Програм контроле сваког организационог дела Огранка ТЕНТ обухвата физичко-хемијске, микробиолошке и радиолошке параметре који су дати као потребни за праћење усаглашености са законским прописима који се односе на поједине врсте вода.

Контролом су обухваћене следеће врсте вода:

- отпадне воде на местима испуштања у реку;
- воде реке – водопријемника на профилима узводно и низводно од места испуштања отпадних вода;
- подземне воде у околини депонија пепела и шљаке (пијезометри и сеоски бунари).

ЈП „Електропривреда Србија“ – Термоелектране Никола Тесла А и Б у 2019. и 2021. години нису вршили испитивање квалитета отпадних вода и њихов утицај на реципијент за сва четири квартала, односно није извршено испитивање квалитета воде за III и IV квартал 2019. године, као ни за I квартал 2021. године.

У III и IV кварталу 2019. године и I кварталу 2021. године нису рађена узорковања јер је дошло до застоја у поступцима јавних набавки, путем којих је било потребно закључити уговор са акредитованим извођачем.

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ за изостанак мерења за ТЕНТ А и ТЕНТ Б за трећи и четврти квартал 2019. године, навело је да нису рађена узорковања јер је у поступку јавне набавке један од понуђача поднео Захтев за заштиту права у поступку јавне набавке тако да је уговор са акредитованим извођачем закључен 10. јануара 2020. године, дакле по истеку четвртог квартала 2019. године. За први квартал 2021. године нису рађена узорковања јер је обустављен отворени поступак јавне набавке услуга по основу неиспуњења услова за доделу уговора јер у предметном поступку није поднета ниједна прихватљива понуда. За наведене кварталне ЈП ЕПС – Тент А и Тент Б није доставило извештаје о извршеним мерењима надлежним органима.

Претходно наведено има за последицу да у поједним кварталима у ревидираном периоду изостанак праћења утицаја отпадних вода на површинске и подземне воде – ТЕНТ А, ТЕНТ Б.

Услед изостанка континуираног мерења квалитета отпадних вода од стране привредних субјеката и утицаја истих на реципијент као и изостанак прописаног извештавања према надлежним субјектима не постоји континуирана провера усаглашености са граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде, не може се увек уврдити утицај испуштених отпадних вода на пријемник и подаци за вођење регистара у складу са прописима у области вода и заштите животне средине нису свеобухватни.

³⁸ Извештај о стању животне средине ЈП ЕПС за 2021. годину

ЗАКЉУЧАК 3: Успостављени су надзор и контрола над посредним загађењем вода, док је над непосредним загађењем вода потребно унапређење истих, доношењем, изменом и спровођењем прописа, као и унапређење надзора над привредним субјектима који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе

Циљ је био да утврдимо да ли су успостављени ефикасан надзор и контрола над управљањем индустријским отпадним водама.

На основу циља, разматрали смо следећа питања: у којој мери су привредни субјекти који генеришу отпадне воде достављали прописане податке; да ли је Агенција за заштиту животне средине вршила ефикасну контролу достављања података и контролу тачности достављених података за НРИЗ; да ли је Министарство заштите животне средине обрачунавало накнаду и издавало решења обвезницима накнаде за загађивање вода; да ли је инспекција заштите животне средине спроводила надзор над обвезницима плаћања накнаде за загађивање вода, као и да ли је рад водне инспекције допринео ефикасном управљању отпадним водама.

У наставку су наведени налази које смо утврдили у поступку ревизије који поткрепљују донети закључак:

Утврђивање накнаде за загађивање вода односно обрачун и задужење обвезника плаћања накнаде врши министарство у чијој су надлежности послови заштите животне средине решењем на основу годишњег извештаја Агенције за заштиту животне средине.

Министарство заштите животне средине је издавало решења обвезницима плаћања накнаде за посредно загађивање вода, док се издавање решења за непосредно загађивање вода не врши очекиваном динамиком, обвезници су подносили примедбе на висину накнаде, услед чега је министарство поднело предлог за измену Закона о накнадама за коришћење јавних добара.

Ради обезбеђења јединственог водног режима и остваривања управљања водама издају се водна акта (водни услови, водна сагласност и водна дозвола). Водном дозволом се утврђују начин, услови и обим коришћења вода као и начин, услови и обим испуштања отпадних вода.

Водна инспекција Републичке дирекције за воде није у довољној мери вршила надзор над управљањем отпадним водама јер постоје привредни субјекти који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе.

Налаз 3.1: Министарство заштите животне средине је издавало решења обвезницима плаћања накнаде за посредно загађивање вода, док се издавање решења за непосредно загађивање вода не врши очекиваном динамиком, обвезници су подносили примедбе на висину накнаде, услед чега је министарство поднело предлог за измену Закона о накнадама за коришћење јавних добара

Ради праћења квалитативних и квантитативних промена у животној средини и предузимања мера заштите у животној средини воде се национални и локални регистри извора загађивања животне средине у складу са Законом о заштити животне средине. Национални регистар извора загађивања животне средине води Агенција за заштиту животне средине док Локални регистар извора загађивања животне средине води надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Правилником су прописани методологија за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологија за врсте, начин и рокове прикупљања података. Национални регистар садржи податке које достављају привредна друштва и друга правна лица и предузетници која представљају изворе загађивања различитих делатности, датих у Прилогу

бр. 1. Правилника – Листа 1. Локални регистар садржи податке које достављају привредна друштва и друга правна лица и предузетници која представљају изворе загађивања различитих делатности, датих у Прилогу бр. 1. Правилника – Листа 2.

Овим Правилником прописан је Образац 3 – Емисија у воде, на коме се достављају подаци до 31. марта текуће године, за податке из претходне године и то за Национални регистар, Агенцији за заштиту животне средине и Локални регистар, надлежном органу јединице локалне самоуправе.

Правилником је прописано да се подаци за Национални регистар достављају уносом података у информациони систем Националног регистра, а један комплет образаца доставља се одштампан из информационог система Националног регистра у папирној форми, прописно потписан и оверен од стране одговорног лица.

Представници Агенције су навели да су у припреми Измене и допуне Правилника о методологији за израду Националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података којима ће бити предвиђено достављање података за локалне регистре извора загађивања кроз информациони систем НРИЗ.

Непосредно загађивање вода

Законом о накнадама за коришћење јавних добара прописано је да обвезници накнаде за непосредно и посредно загађивање вода достављају извештај до 31. марта текуће за претходну годину Агенцији за заштиту животне средине. Агенција је дужна да годишњи извештај достави министарству у чијој су надлежности послови заштите животне средине до 30. априла текуће године за претходну годину.

Агенција за заштиту животне средине дужна је да самостално или у сарадњи са надлежном инспекцијском службом врши контролу достављања података за Национални регистар извора загађивања животне средине и контролу тачности достављених података. У складу са Законом о заштити животне средине, прописано је да Агенција иницира покретање прекршајних поступака против обвезника извештавања за Национални регистар извора загађивања, који нису доставили потребне податке, нису доставили потребне податке на прописан начин и у законском року, или су доставили нетачне податке.

Агенција за заштиту животне средине наводи да проверава тачност података достављених кроз информациони систем НРИЗ-а (образац 3 – емисије у воде) тако што их упоређује са подацима из Извештаја о извршеном мерењу из члана 99. Закона о водама, које је привредни субјект доставио Агенцији. Међутим, проблем постоји јер извештај о извршеним мерењима као и образац 3 – емисије у воде не достављају сви привредни субјекти који испуштају отпадне воде. Такође, Агенција није обрадила све достављене извештаје о извршеним мерењима.

У складу са Законом о водама, Министар надлежан за послове водопривреде и министар надлежан за послове заштите животне средине ближе прописују:

- 1) начин, услове и место за постављање уређаја за мерење количина, узимање узорка и испитивање квалитета отпадних вода и њиховог утицаја на реципијент;
- 2) садржину извештаја о извршеним мерењима количина и испитивања квалитета отпадних вода и њиховог утицаја на реципијент и начин и рокове његовог достављања.

Правилником о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима није уређен начин и рокови достављања извештаја.

Министарство је навело да је водило израду и процедуру припреме за усвајање аката за које је првонадлежно Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, у складу са

члановима 93. и 99. Закона о водама, али су од посебног значаја за рад овог министарства јер се односе на област управљања отпадним водама, а то су: Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање, као и Правилник о начину и условима мерења и испитивања квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима.

У писаном одговору Министарства од 11. августа 2022. године, наведено је да је Предлог Правилника о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и њиховог утицаја на реципијент и садржини извештаја о извршеним мерењима завршен, у складу са чланом 99. Закона о водама, прошао правно-техничку редактуру, те се чека усвајање.

Једно од основних начела заштите животне средине је начело „загађивач плаћа“. Загађивач плаћа накнаду за загађивање животне средине када својим активностима проузрокује или може проузроковати оптерећење животне средине, односно ако производи, користи или ставља у промет сировину, полупроизвод или производ који садржи штетне материје по животну средину.

Законом о накнадама за коришћење јавних добара уређују се накнаде за коришћење јавних добара, и то: обвезник плаћања, основица, висина, начин утврђивања и плаћања, припадност прихода од накнаде, као и друга питања од значаја за утврђивање и плаћање накнада за коришћење јавних добара.

Накнада за загађивање вода плаћа се за непосредно или посредно загађивање воде реципијента сразмерно степену загађености отпадне воде, односно друге материје којом се погоршава квалитет воде реципијента и погоршавају услови њеног коришћења.

Обвезник плаћања накнаде за загађивање воде је правно лице, предузетник, односно физичко лице које: 1. испушта отпадне воде којима се непосредно загађују воде реципијента или се погоршава њихов квалитет и услови његовог коришћења, укључујући лица која испуштају отпадне воде на основу водних дозвола или решења о обједињеним условима заштите животне средине (интегрисане дозволе, студије процене утицаја и др.), лица која при обављању комуналне делатности испуштају отпадне воде у систем јавне канализације или у септичке или сабирне јаме, у количини већој од 30 метара кубних (m^3) дневно, као и правна лица која испуштају санитарне и друге отпадне воде, а којима вода није испоручена путем објеката јавног снабдевања водом (водоводом); 2. производи или увози минерална ђубрива, хемијска средства за заштиту биља и детерценте на бази фосфата и ставља их у промет на тржиште на подручју Републике Србије.

Основица накнаде за загађивање вода је количина испуштене отпадне воде изражена у метрима кубним (m^3) и количина загађења изражена у килограмима (кг) у испуштеној отпадној води, односно количина изражена у килограмима (кг) азота, односно количина хемијских средстава за заштиту биља изражена у килограмима (кг), односно количина фосфата у детерцентима изражена у килограмима (кг) који су произведени или увезени на подручје Републике Србије.

Висина накнаде за непосредно загађивање вода је прописана у Прилогу 7, Табела 8.1. овог закона, а висина накнаде за посредно загађивање прописана је у Прилогу 7, Табела 8.2. Закона о накнадама за коришћење јавних добара.

Утврђивање накнаде за загађивање вода врши министарство у чијој су надлежности послови заштите животне средине решењем на основу годишњег извештаја Агенције за заштиту животне средине.

Обвезник накнаде за непосредно загађивање вода доставља Агенцији за заштиту животне средине годишњи извештај најкасније до 31. марта текуће године уносом података у информациони систем националног регистра извора загађивања за претходну календарску годину. Агенција за заштиту животне средине дужна је да годишњи извештај достави министарству у чијој су надлежности послови заштите животне средине до 30. априла текуће године за претходну годину. Ако обвезник накнаде није доставио Агенцији за заштиту животне

средине извештај у прописаном року, министарство у чијој су надлежности послови заштите животне средине обрачунаће накнаду на основу извештаја републичког инспектора заштите животне средине. Изузетно, у случају да инспектор заштите животне средине није у могућности да прибави податке неопходне за годишњи извештај, накнада ће бити обрачуната према количини захваћене или испоручене воде обвезнику.

Решење о утврђивању накнаде је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Министар у чијој су надлежности послови заштите животне средине прописује садржину годишњег извештаја који обвезници накнаде за непосредно загађивање вода достављају Агенцији, као и изглед обрасца и начин његовог достављања. Министар није донео подзаконски акт којим се прописује садржина годишњег извештаја, као и изглед обрасца и начин његовог достављања. Прописано је да ће се наведени подзаконски акт донети у року од три месеца, од дана ступања на снагу Закона о накнадама за коришћење јавних добара, да ће се до доношења овог подзаконског акта примењивати подзаконски акт донет на основу закона који даном примене овог закона престаје да важи, ако није у супротности са овим законом.

Представници Агенције наводе да обвезници извештавања за непосредно загађивање вода податке достављају кроз Образац 3 (Емисије у воде) прописан Правилником о методологији за израду Националног и локалног регистра извора загађивања као и методологији за врсте начине и рокове прикупљања података.

Према презентованим подацима, Агенција за заштиту животне средине доставила је Министарству заштите животне средине више годишњих извештаја у вези непосредног загађивања вода за 2020. годину, које је утврдила на основу пријава за НРИЗ (образац 3), а не на основу акта којим се прописује садржина годишњег извештаја, као и изглед обрасца и начин његовог достављања.

Закон о накнадама за коришћење јавних добара почео је да се примењује од 1. јануара 2019. године, осим одредаба чланова 134–139. овог закона које се односе на накнаду за заштиту и унапређивање животне средине које се примењују од 1. марта 2019. године, као и одредаба чланова 154–164. овог закона које се односе на накнаду за загађивање вода које се примењују од 1. јануара 2020. године. Даном почетка примене овог Закона престале су да важе одредбе чланова 153–177. које се односе на накнаде за воде као и одредбе које се односе на обрачунавање и плаћање накнаде за воде из члана 191–195. Закона о водама³⁹.

Министарство је навело да за 2019. годину нису донета решења за загађивање вода јер је Закон о накнадама за коришћење јавних добара у члану 279. дефинисао да ће се одредбе чл. 154–164. (накнада за загађивање вода) овог закона примењивати од 1. јануара 2020. године.

Министарство је у току ревизије Државној ревизорској институцији доставило преглед решења која је издало током 2022. године за део обвезника плаћања накнаде. Решењима је утврђен коначан обрачун накнаде за непосредно загађивање за период 1. јануара – 31. децембра 2020. године. Министарство је у току ревизије у априлу 2022. године издало 45 решења обвезницима накнаде за непосредно загађивање вода за 2020. годину у износу од 1.6 милијарди динара. Тако на пример Јавном комуналном предузећу „Водовод и канализација“ Нови Сад утврђен је коначан обрачун накнаде за загађивање вода за период 01. јануара – 31. децембра 2020. године у износу од 888.603.918,24 динара, Јавном комуналном предузећу „Водовод“ Лесковац утврђен је коначан обрачун накнаде за загађивање вода за период 01. јануара – 31. децембра 2020. године у износу од 177.582.503,72 динара, Јавном предузећу за комуналну инфраструктуру и услуге Кикинда утврђен је коначан обрачун накнаде за загађивање вода за период 01. јануара – 31. децембра 2020. године у износу од 90.938.334,71 динара, Јавном комуналном предузећу „Водовод и канализација“ Инђија утврђен је коначан обрачун накнаде за

³⁹ „Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12 и 101/16

загађивање вода за период 01. јануара – 31. децембра 2020. године у износу од 90.340.160,59 динара.

У вези са наведеним решењима неки обвезници захтевали су преиспитивање решења, стављање решења ван снаге и укидање спроведених радњи. Приговори обвезника односили су се у највећој мери на висину износа, односно обвезници су наводили да би плаћање по наведеном решењу проузроковало њихову тешку финансијску ситуацију и да би њихово пословање било доведено у питање.

Поједини обвезници су искористили законску могућност и покренули управни спор. Поднете су тужбе Управном суду ради поништења решења као незаконитих и истакли захтев ради одлагања извршења решења Министарства заштите животне средине јер би извршење нанело штету која би се тешко могла надокнадити а одлагање није противно јавном интересу. Неки од разлога који су наведени били су: садржина Решења није сачињена у складу са Законом о општем управном поступку; није примењена одредба члана 163. Закона којим је пописано да се обвезнику накнаде умањује утврђена накнада за 50% у периоду изградње новог постројења или реконструкције постојећег постројења ради побољшања ефикасности процеса пречишћавања отпадних вода; није донет подзаконски акт у складу са чланом 160. став 11 Закона о накнадама за коришћење јавних добара којим се прописује садржина годишњег извештаја који обвезници накнаде достављају Агенцији као и изглед обрасца и начин његовог достављања; да нису обвезници плаћања накнаде.

Представници Министарства наводе да је у циљу решавања проблема насталог издавањем решења одржано више састанака између представника Министарства заштите животне средине, Министарства финансија и Кабинета председнице Владе.

Министарство заштите животне средине је презентовало Предлог за измену и допуну Закона о накнадама за коришћење јавних добара, у делу који се односи на накнаде за заштиту животне средине, који је упутило Министарству финансија.

Овим предлогом, између осталог, иницира се измена Закона о накнадама за коришћење јавних добара, у делу који се односи на висину накнаде за непосредно загађење вода, тако да се износ – висина накнаде за испуштање пројектоване пречишћене отпадне воде у износу од 10 РСД дневно замени износом 0,010 РСД, а да се износ висине накнаде за испуштање непречишћене или недовољно пречишћене отпадне воде у износу од 25 РСД замени износом 0,025 РСД дневно. Такође, предлаже се измена формуле, односно текст, за утврђивање накнаде за загађивање вода.

У складу са Законом о накнадама за коришћење јавних добара ако обвезник накнаде за непосредно загађивање вода није доставио Агенцији за заштиту животне средине годишњи извештај у прописаном року, министарство у чијој су надлежности послови заштите животне средине ће обрачунати накнаду на основу извештаја републичког инспектора заштите животне средине.

Представници Министарства наводе да, с обзиром на напред наведене околности, инспекција за заштиту животне средине није спроводила надзор над предузећима односно обвезницима накнаде за непосредно загађивање вода.

Посредно загађивање вода

У складу са Законом о накнадама за коришћење јавних добара, обвезник накнаде за посредно загађивање воде који производи или увози на тржиште Републике Србије минерална ђубрива, односно средства за заштиту биља, односно детергенте са фосфатима, дужан је да, на прописаном обрасцу, њихову врсту и количину пријави министарству у чијој су надлежности послови заштите животне средине, Агенцији за заштиту животне средине, најкасније до 31.

марта текуће године за претходну годину. Прописани образац је ПЗВ1 – Годишњи извештај о стављању на тржиште Републике Србије минералних ђубрива, односно средстава за заштиту биља, односно детерџената са фосфатима.

Управа царина пријављује министарству у чијој су надлежности послови заштите животне средине – Агенцији за заштиту животне средине, увозника, односно врсту и количину увезених минералних ђубрива, средстава за заштиту биља и детерџената.

У поступку ревизије је утврђено да неки загађивачи нису доставили потребне податке или су доставили податке, различите од података које је доставила Управа царина.

Представници Агенције као узрок недовољне контроле навели су недовољан број запослених у Агенцији који би могли да обављају послове контроле података из Извештаја.

Када је у питању провера података у вези са посредним загађивањем вода који достављају произвођачи производа, Агенција не врши контролу наведених података јер како наводи нема могућност контроле података о производњи.

Постоје привредни субјекти који су доставили податке да су увозили производе у мањој количини у односу на количину из евиденције Управе царина. Ти привредни субјекти су доставили Изјаву да одређени производи не спадају у производе за које се врши извештавање. Представници Агенције су навели да привредни субјекти изјавом преузимају материјалну и кривичну одговорност да нису увозили такве производе, односно да предузеће преузима одговорност за достављене податке.

За 2020. годину Агенција је у 2021. и 2022. години Министарству доставила више годишњих извештаја о стављању на тржиште Републике Србије минералних ђубрива, средстава за заштиту биља, детерџената са фосфатима ради обрачуна накнаде за посредно загађивање вода.

Министарство заштите животне средине је за 2020. годину издало решења обвезницима накнада за посредно загађивање вода по основу извештаја Агенције за заштиту животне средине о стављању на тржиште Републике Србије минералних ђубрива, односно средстава за заштиту биља, односно детерџената са фосфатима.

Агенција је Министарству Сектору за надзор и превентивно деловање у животној средини доставила списак предузећа која нису испунила своју обавезу извештавања о производима који посредно загађују воде за 2020. годину. Наведени преглед је достављен у циљу вршења контроле произвођача и увозника наведених производа и налагања достављања одговарајућих података Агенцији.

У поступку ревизије Министарство заштите животне средине је спровело инспекцијски надзор над привредним субјектима који нису испунили своју обавезу извештавања о производима који посредно загађују воде за 2020. годину у циљу обрачуна накнада за посредно загађивање вода.

Министарство је у поступку ревизије у 2022. години издавало решења за обвезнике плаћања накнаде за посредно загађивање вода за 2021. годину.

Министарство наводи да инспекцијски надзори над обвезницима који нису доставили извештај Агенцији или су доставили нетачне податке, за обавезе настале у 2021. години у циљу обрачуна накнада за посредно загађивање вода су у току.

Агенција је донела Интерне процедуре за контролу достављања података и контролу достављених података националног регистра извора загађивања која садржи процедуре у случају да привредни субјекти нису послали годишњи извештај о испуштеним отпадним водама; нису послали Извештаје о испитивању квалитета отпадних вода као и узорковање воде реципијента пре и после упуштања отпадне воде, као и непотпун или нетачан Годишњи извештај о

испуштеним отпадним водама, тј. приказане емисије загађујућих материја нису у складу са извршеним мерењима која су обављена у току извештајне године од стране овлашћене лабораторије. Агенција у ревидираном периоду није доследно примењивала наведене процедуре. Временски оквир за примену наведених процедура није усклађен са законским роком у ком је Агенција дужна да достави извештај министарству. Процедурама нису прецизно уређене активности, овлашћења, одговорности и рокови поступања приликом контроле достављања и контроле достављених података у НРИЗ. Процедуре не обезбеђују ефикасну контролу достављања података и контролу тачности достављених података.

Интерним процедурама за контролу достављања података и контролу достављених података националног регистра извора загађивања није предвиђена процедура којом би се обезбедила контрола достављања података и контрола тачности достављених података који се односе на посредно загађивања воде.

Агенција за заштиту животне средине није иницирала покретање прекршајних поступака против обвезника извештавања за Национални регистар извора загађивања, који нису доставили потребне податке, нису доставили потребне податке на прописан начин и у законском року или су доставили нетачне податке за 2020. годину у вези загађивања вода, с обзиром да су према наводима министарства, инспекцијски надзори вршени у току спровођења ревизије.

Налаз 3.2: Водна инспекција Републичке дирекције за воде није у довољној мери вршила надзор над управљањем отпадним водама јер постоје привредни субјекти који испуштају отпадне воде у реципијент без прибављене водне дозволе

Циљ је био да испитамо у којој мери је рад водне инспекције допринео ефикасном управљању отпадним водама, односно у којој мери надзирани субјекти реализују наложене мере након спроведених инспекцијских надзора.

При вршењу инспекцијског надзора у области управљања отпадним водама, примењују се Закон о инспекцијском надзору, Закон о заштити животне средине, Закон о водама и др.

Инспекцијски надзор над спровођењем одредаба Закона о водама и прописа донетих на основу њега врши Министарство преко инспектора надлежног за послове водопривреде (у даљем тексту: водни инспектор).

Аутономној покрајини и Граду Београду поверава се, као поверени посао државне управе, вршење инспекцијског надзора у области водопривреде на територији аутономне покрајине односно на територији града Београда

У складу са Законом о инспекцијском надзору, инспекцијски надзор, према врсти може бити редован, ванредан, мешовити, контролни и допунски.

Редован инспекцијски надзор врши се према плану инспекцијског надзора, док се контролни инспекцијски надзор врши ради утврђивања извршења мера које су предложене или наложене надзираном субјекту у оквиру редовног или ванредног инспекцијског надзора.

Законом о инспекцијском надзору у члану 27. став 1, прописано да ако открије незаконитост у пословању или поступању надзираног субјекта, инспектор му указује на незаконитост и опомиње га због тога, у складу са овлашћењима прописаним у посебном закону налаже или предлаже мере и оставља примерен рок за отклањање незаконитости и штетних последица и испуњавање прописаних обавеза, и то уноси у записник о инспекцијском надзору. Ставом 4. овог члана прописано је да ако надзирани субјекат у остављеном року не предузме мере које су му наложене, односно предложене, не отклони незаконитост и штетне последице и не испуни прописане обавезе, инспектор доноси решење којим изриче мере за отклањање

незаконитости и штетних последица и испуњавање прописаних обавеза. Ставом 5. овог члана прописано је да инспектор може без одлагања донети решење којим изриче мере за отклањање незаконитости, без претходног указивања на незаконитост и остављања рока за отклањање незаконитости и штетних последица и испуњавање прописаних обавеза, ако то налаже неопходност предузимања хитних мера ради спречавања или отклањања непосредне опасности по живот или здравље људи, животну средину или биљни или животињски свет. Ставом 6. овог члана предвиђено је да инспектор може истовремено изрећи више мера за отклањање незаконитости.

У складу са Законом о водама, ако водни инспектор и инспектор за заштиту животне средине приликом вршења надзора утврде да пропис није примењен или да је неправилно примењен, у року који не може бити дужи од 15 дана од дана извршеног надзора донеће решење о отклањању утврђене неправилности и одредиће рок за њено отклањање.

Закон о водама прописује да ће се новчаном казном казнити за привредни преступ правно лице и одговорно лице у правном лицу ако врши неку радњу без важеће водне дозволе или супротно издатој водној дозволи, с тим да се одговорном лицу може за овај привредни преступ, поред прописане казне, изрећи и заштитна мера забране вршења одређених дужности. Законом о водама прописан је и прекршај предузетника тј. да ће новчаном казном бити кажњем предузетник ако врши неку радњу без важеће водне дозволе или супротно издатој водној дозволи.

Новчаном казном казниће се за прекршај правно лице и одговорно лице у правном лицу ако не поступи по решењу водног инспектора, санитарног инспектора и инспектора за заштиту животне средине.

У складу са Законом о водама, у вршењу инспекцијског надзора водни инспектор има право и дужност, између осталог, да проверава: испуњеност услова из водних аката, као и контролу начина коришћења водних објеката у складу са издатим водним сагласностима, односно водним дозволама и потврдама; режим и квалитет воде у водотоцима, језерима, акумулацијама и подземним водама и др.

У вршењу послова у вршењу инспекцијског надзора водни инспектор је овлашћен да: забрани, односно обустави радове који се изводе супротно издатој водној сагласности, односно водној дозволи или без водне сагласности, односно водне дозволе; забрани или ограничи коришћење вода, испуштање вода, вађење речних наноса, односно коришћење објеката и постројења ако се коришћење вода, испуштање вода, вађење речних наноса, односно коришћење објеката и постројења врши супротно одредбама овог закона; наложи привремени престанак рада и обављање делатности правним лицима, ако утврди да се коришћење, односно испуштање вода не врши у складу са издатим водним актима; прегледа пословне књиге обвезника плаћања накнада закона о водама, осим накнаде за загађивање вода, ради прикупљања података потребних за обрачун накнада и др.

Послове водног инспекцијског надзора на територији Републике Србије врше водни инспектори у Одељењу водне инспекције Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и као поверене послове водног инспекцијског надзора за територије седам управних округа, водни инспектори у Сектору за водопривреду, Одељење за водну инспекцију Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство АП Војводине, а за Град Београд, врше водни инспектори у Секретаријату за инспекцијске послове.

Организациона структура Одељења водне инспекције РДВ

У годишњем извештају о раду одељења водне инспекције за 2021. годину наведено је да су у Одељењу водне инспекције образоване следеће уже унутрашње јединице:

1. Одсек водне инспекције Краљево у подручној јединици широј од подручја управног округа за Златиборски, Моравички, Рашки, Поморавски, и Косовскомитровачки управни округ са седиштем у Краљеву;
2. Одсек водне инспекције Лесковац у подручној јединици широј од подручја управног округа за Нишавски, Топлички, Расински, Пиротски, Јабланички, Косовскопоморавски, Пчињски управни округ, са седиштем у Лесковцу;
3. Одсек водне инспекције Лозница у подручној јединици широј од подручја управног округа за Зајечарски, Борски, Шумадијски, Колубарски, Мачвански, Подунавски, и Браничевски управни округ са седиштем у Лозници.

У Одељењу водне инспекције је систематизовано 49 инспектора од чега је попуњено 13 радних места водних инспектора.

У годишњем извештају о раду одељења водне инспекције за 2021. годину наведено је да је на основу извршене анализе обрачунато да је укупан број инспектора потребан за адекватно вршење инспекцијског надзора, и других послова у вези са инспекцијским надзором 49, те је потребно запослити још 36 инспектора.

У наредној табели дати су подаци у вези инспекцијских надзора водне инспекције у области управљања отпадним водама за 2019, 2020. и 2021. годину (број редовних надзора, ванредних, контролних, допунских, број донетих решења, број поднетих прекршајних пријава, број поднетих пријава за привредни преступ).

Табела 1. Преглед броја реализованих инспекцијских надзора одељења водне инспекције у области управљања отпадним водама у периоду 2019–2021. године

година	Број реализованих надзора у управљању отпадним водама	редовни	ванредни	контролни	допунски	Број донетих решења	Број поднетих прекршајних пријава	Број поднетих пријава за привредни преступ
2019.	720	498	183	36	3	314	5	3
2020.	583	411	121	49	2	161	3	0
2021.	518	363	115	38	2	183	2	2
укупно	1.821	1.272	419	123	7	658	10	5

Према достављеним подацима Одељења водне инспекције у области управљања отпадним водама у 2019. години спроведено је 720 инспекцијских надзора, у 2020. години 583 инспекцијска надзора и у 2021. години 518 инспекцијских надзора.

Контролни инспекцијски надзори су вршени да би се утврдило да ли су мере које су изречене решењем извршене. Републичка дирекција за воде наводи да је неопходно у што краћем року запослити водне инспекторе на терену, где услед одласка инспектора у старосну пензију прети могућност изостанка инспекцијског надзора, односно контролног инспекцијског надзора у року како је то наложено решењем.

У извештају о раду одељења водне инспекције за 2021. годину констатовано је да и даље значајан део субјеката код којих је вршена контрола не поседује одговарајуће водне акте. Код констатованих неправилности односно недостатака решењем су одређиване управне мере у циљу спречавања и отклањања незаконитости у извршавању прописа из области вода.

Један од ефикасних начина праћења заштита вода од загађивања, односно испитивање – да ли се отпадне воде неког загађивача пречишћавају одговарајућим третманом на постројењу за пречишћавање отпадних вода пре упуштања у неки од реципијената, остварује се путем

издавања водних аката у складу са Законом о водама и подзаконским актима у области вода, као и у вршењу инспекцијског надзора (испуњеност услова из водних аката, као и контролу начина коришћења водних објеката у складу са издатим водним сагласностима, односно водним дозволама и др.). На основу издатих водних услова и ако постоје издате водне сагласности издаје се водна дозвола која у себи садржи начин, услове и обим коришћења и испуштања отпадних вода.

Републичка дирекција за воде доставила је преглед надзора по одсечима водне инспекције привредних субјекта који испуштају отпадне воде без прибављене водне дозволе.

Одељење водне инспекције, Одсек водне инспекције Лесковац у 2019, 2020. и 2021. години извршио је 93 инспекцијских надзора код субјеката који немају издату водну дозволу, а испуштају отпадне воде. Од 93 надзора, само код једног субјекта извршен је контролни инспекцијски надзор и само су четири субјекта прибавила водну дозволу. За осам субјеката поднета је пријава, док је за три надзирана субјекта наложена мера забране испуштања отпадних вода.

Одељење водне инспекције, Одсек водне инспекције Краљево у 2019, 2020. и 2021. години извршио је 238 инспекцијских надзора код субјеката који немају издату водну дозволу а испуштају отпадне воде. У посматраном периоду извршено је 46 контролних инспекцијских надзора и 50 субјеката је прибавило водну дозволу. За четири субјекта поднета је пријава, док је за пет надзираних субјеката наложена мера забране испуштања отпадних вода.

Одељење водне инспекције, Одсек водне инспекције Лозница у 2019, 2020. и 2021. години извршио је 444 инспекцијска надзора код субјеката који немају издату водну дозволу а испуштају отпадне воде. У посматраном периоду извршено је 12 контролних инспекцијских надзора и 81 субјект је прибавио водну дозволу. За осам субјеката поднета је пријава, док ни за једног субјекта није наложена мера забране испуштања отпадних вода.

Анализом достављених података од стране одељења за водну инспекцију, утврђено је да су током 2019, 2020. и 2021. године вршени надзори над истим субјектима који нису имали водну дозволу а испуштају отпадне воде, нису вршени контролни надзори, нису поднете пријаве нити изречене забране испуштања отпадних вода, тако да исти субјекти нису прибавили водне дозволе и после сва три инспекцијска надзора.

Тако на пример, Одељење водне инспекције, Одсек водне инспекције Лозница у 2019, 2020. и 2021. години извршио је 58 инспекцијских надзора у Борском округу код субјеката који немају водну дозволу а испуштају отпадне воде и свима су наложили мере. Није извршен ни један контролни инспекцијски надзор, није поднета ниједна пријава, није прибављена ниједна водна дозвола и ни за једног субјекта није наложена мера забране испуштања отпадних вода.

Према достављеном одговору Републичке дирекције за воде ресурси водне инспекције су недовољни за ефикасно спровођење инспекцијског надзора за решавање проблема отпадних вода.

Услед недовољног контролног надзора и других активности водне инспекције, привредни субјекти који немају водну дозволу, а испуштају отпадне воде у реципијент и даље обављају делатност без издате водне дозволе.

V Мере предузете у току ревизије

Републичка дирекција за воде је у поступку ревизије сачинила предлог Пословника о раду Националне конференције за воде и доставила у августу 2022. године на мишљење и сугестије члановима НКВ-е. У септембру 2022. године одржана је седница НКВ, на којој је извршен избор председавајућег НКВ и усвојен пословник о раду и задужено лице из Републичке дирекције за воде за помоћ раду НКВ.

Министарство заштите животне средине је презентовало Предлог за измену и допуну Закона о накнадама за коришћење јавних добара, у делу који се односи на накнаде за заштиту животне средине, који је у поступку ревизије упутило Министарству финансија.

Овим предлогом, између осталог, иницира се измена Закона о накнадама за коришћење јавних добара, у делу који се односи на висину накнаде за непосредно загађење вода, тако да се износ – висина накнаде за испуштање пројектоване пречишћене отпадне воде у износу од 10 РСД дневно замени износом 0,010 РСД, а да се износ висине накнаде за испуштање непречишћене или недовољно пречишћене отпадне воде у износу од 25 РСД замени износом 0,025 РСД дневно. Такође, предлаже се измена формуле, односно текст, за утврђивање накнаде за загађивање вода.

VI Захтев за достављање одазивног извештаја

Субјект ревизије је, на основу члана 40. став 1. Закона о Државној ревизорској институцији, дужан да поднесе Државној ревизорској институцији писани извештај о отклањању откривених несврсисходности (одазивни извештај) у року од 90 дана почев од наредног дана од дана уручења овог извештаја.

Одазивни извештај мора да садржи:

- 1) навођење ревизије, на коју се он односи;
- 2) кратак опис несврсисходности у пословању, које су откривене ревизијом;
- 3) приказивање мера исправљања.

Мере исправљања су мере које субјект ревизије предузима да би отклонио несврсисходности у свом пословању или мере умањење ризика од појављивања одређене несврсисходности у свом будућем пословању за чије предузимање субјект ревизије мора поднети уз одазивни извештај одговарајуће доказе.

Субјекти ревизије су у обавези да у одазивном извештају искажу мере исправљања по основу откривених несврсисходности односно свих закључака и налаза датих у Извештају о ревизији сврсисходности пословања, као и да поступи по датим препорукама осим оних који су отклоњени у току обављања ревизије и садржани у поглављу Мере предузете у поступку ревизије. За мере исправљања је дужан да уз одазивни извештај достави доказе према следећем:

1. За налазе, односно несврсисходности првог приоритета, односно које је могуће отклонити у року од 90 дана субјекти ревизије су у обавези да доставе доказе о отклањању несврсисходности односно предузимању мера исправљања;

2. За налазе, односно несврсисходности другог приоритета, односно које је могуће отклонити у року до годину дана субјекти ревизије су у обавези да доставе акциони план у којем ће описати мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању као и планирани период предузимања мера и одговорно лице;

3. За налазе, односно несврсисходности трећег приоритета, односно које је могуће отклонити у року до три године субјекти ревизије су у обавези да доставе акциони план у којем ће описати мере и активности које ће бити предузете ради отклањања несврсисходности или смањења ризика од појављивања несврсисходности у будућем пословању као и планирани период предузимања мера и одговорно лице.

На основу члана 40. став 2. Закона о Државној ревизорској институцији одазивни извештај је јавна исправа која је потписана и оверена печатом од стране одговорног лица субјекта ревизије.

Државна ревизорска институција ће оценити веродостојност одазивног извештаја, тј. провериће истинитост навода о мерама исправљања, предузетим од стране субјекта ревизије, подносиоца одазивног извештаја. У случају потребе извршиће се и ревизија одазивног извештаја. Такође, извршиће се и оцена да ли су мере исправљања исказане у одазивном извештају задовољавајуће.

Сагласно члану 57. став 1. тачка 3) Закона о Државној ревизорској институцији, ако субјекат ревизије у чијем су пословању откривене несврсисходности, не подносе у прописаном року Институцији одазивни извештај, против одговорног лица субјекта ревизије поднеће се захтев за покретање прекршајног поступка.

Ако се оцени да одазивни извештај не указује да су откривене несврсисходности отклоњене на задовољавајући начин, сматра се да субјект ревизије крши обавезу доброг пословања. Ако се ради о незадовољавајућем отклањању значајне несврсисходности, сматра се да постоји тежи облик кршења обавезе доброг пословања. У овим случајевима Државна ревизорска институција је овлашћена да предузима мере сагласно члану 40. ст 7. до 13. Закона о Државној ревизорској институцији.

Прилог 1 Преглед испуштених отпадних вода по сливовима

У наредној табели приказане су испуштене отпадне воде по сливовима (у хиљадама м³) у 2020. години према подацима РЗС.

Табела 2. Испуштене отпадне воде по сливовима (у хиљадама м³) у 2020. години према подацима РЗС (Екобилтен)

Слив	Укупно испуштене отпадне воде ⁴⁰	Испуштене непречишћене отпадне воде	Испуштене пречишћене отпадне воде
Дунав	137.878	129.630	8.248
Сава	41.680	37.043	4.637
Западна Морава	24.161	17.229	6.932
Велика Морава	21.394	4.632	16.762
Нишава	18.952	18.421	531
Јужна Морава	14.875	13.544	1.331
Ибар	12.583	7.425	5.158
Колубара	11.696	7.606	4.090
Тиса	10.113	2.548	7.565
Дрина	6.749	6.649	100
Тимок	5.089	5.045	44
Пек	513	513	0
Млава	379	379	0
Вардар	227	227	0
Тамиш	86	28	58
Лим	57	57	0
Укупно	306.432	250.976	55.456

⁴⁰ Отпадне воде из општина са системом одвођења отпадних вода